

Előterjesztés Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete ülésére

Tárgy: A Nagy Gyula Területi Múzeum 2021. évi beszámolója és 2022. évi munkaterve.

Tisztelt Képviselő-testület!

A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról szóló 1997. évi CXL. Törvény (továbbiakban Törvény) a múzeumok működésével, a fenntartásával és irányításával kapcsolatosan az alábbiak szerint rendelkezik:

- a Törvény 42. § (4c) pontja alapján a múzeum " feladatait éves szakmai munka- és pénzügyi terv alapján végzi, tevékenységéről éves szakmai munkajelentést és pénzügyi beszámolót, valamint teljesítményértékelést készít."

- a fenntartó a Törvény 50. § (2a) pontjába foglaltak szerint „meghatározza és jóváhagyja a muzeális intézmény éves és középtávú feladatait, így különösen stratégiai tervét, munkatervét és beszámolóját, fejlesztési és beruházási feladatait,".

A Múzeum beszámolója és munkaterve jelen előterjesztés mellékleteit képezik, amelyek terjedelmük miatt elektronikus formában is megtekinthetők a város (www.oroshaza.hu) honlapján a postázást követően.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet az alábbi határozati javaslat elfogadására!

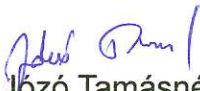
Határozati javaslat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete elfogadja a Nagy Gyula Területi Múzeum vezetőjének 2021. évre vonatkozó szakmai beszámolóját és 2022. évre vonatkozó munkatervét.

Végrehajtásért felelős: Dr. Burai Mihály jegyző a határozat közléséért
Határidő: azonnal

Orosháza, 2022. május 11.

Tisztelettel:

Józó Tamásné
igazgató

2021 évi beszámoló és 2022 évi terv

Nagy Gyula Területi Múzeum

Orosháza

Általános összefoglaló

A Nagy Gyula Területi Múzeum Alapító Okiratában megfogalmazott feladatok:

17 települést magába foglaló gyűjtőkörrel rendelkező területi múzeumként működünk. Ennek megfelelően végeztük a tudományos és közművelődési munkákat, valamint a feltáró és gyűjteményi tevékenységet is. Kiállításaink nagyrészt ehhez kapcsolódóan jöttek létre.

Küldetésnyilatkozat

„A tudás esély, a család egység, a múzeum kapocs”

A múzeumok megőrzik, interpretálják és fejlesztik az emberiség természeti és kulturális örökségét.¹

Múzeumunk Orosháza város társadalmának fejlődése érdekében gondoskodik a gyűjteményéről, amely az ismeretek megalapozásának és bővítésének elsődleges bizonyítékait őrzi.

Képeseknek kell lennünk kapcsolatot teremteni az egyénnel, a családdal annak érdekében, hogy elősegítsük a természeti és társadalmi kihívásokra adható reakciókat, reflexiókat. A múltból merítkezve, a múlt értékeinek felhasználásával, a változtatás képességével szembenézni az új kihívásokkal.

A Múzeum célja

A Múzeum a kulturális javak tudományosan rendszerezett gyűjteményeiből álló muzeális intézmény, amely a kulturális javakat és a szellemi kulturális örökség elemeit tudományos, örökségvédelmi, oktatási és ismeretátadási céllal gyűjti, megőrzi, feldolgozza, kutatja és kiállítja, továbbá egyéb formákban közzé teszi. Tevékenységével elősegíti a természeti, társadalmi, művészeti, kulturális és tudományos összefüggések kutatását, megértését, nyomon követi azok jelenkori változásait és folytonos művelődésre ösztönöz.

¹ ICOM Múzeumok etikai kódexe In.: <http://www.ace.hu/icom/PDF/etika.pdf> (2019.december 2.)

I. Szolgáltatási feladatok

A múzeumban dolgozó szakemberek gyűjtő-nyilvántartó és feldolgozó-bemutató tevékenységük során keresik az összefüggéseket, és eredményeiket előadások, kiállítások, tanulmányok írásával juttatják el a szakma, és a széles nagyközönség elé. Ebben a folyamatban együtt dolgoznak a múzeumpedagógussal.

Minden múzeum életében központi helyet foglal el a gyűjtemény, melynek védelme elsődleges feladata a múzeumban dolgozó szakembereknek. Feladatunk tehát a gyűjtemény védelme, és a belőle kinyerhető információ különböző szinteken történő átadása. Munkakapcsolatban állunk az óvodákkal, általános- és középiskolákkal, egyetemekkel és kutatóintézetekkel határainkon belül és kívül egyaránt, miként a társintézményekkel, civil szervezetekkel is. Orosházán kívül 16 településre kiterjedő gyűjtőterületünkön végzünk gyűjtő-, nyilvántartó-, feldolgozó- és bemutató munkát.

Az orosházi Nagy Gyula Területi Múzeumon belül hat gyűjtemény található (régészeti, néprajzi, történeti, irodalomtörténeti és képzőművészeti, iparművészeti). Ezek élén egyetemet végzett szakemberek állnak, a gyűjtemények közül három jelenleg zárolt, gyűjteményezést nem folytathat (irodalomtörténet, képzőművészet, iparművészet). Az irodalomtörténeti gyűjtemény helyileg a Dózsa György utca 74. szám alatti, egykori Békés Megyei Irodalmi Gyűjteményben került elhelyezésre, míg a Képtárban található a képző- és iparművészeti gyűjtemény. Mindkettő kiállítóhelyként tagozódik szervezeti egységünkbe.

A néprajzi gyűjteményünk szakmuzeológusaként Béziné Purgel Nóra személyében van néprajzosunk, ám jelenleg GYES-en, így ez a szakág ugyan a 2021-as évben is gyarapodott, de a begyarapodott anyag feldolgozása várat magára. Minden egyéb feladatot (pl. digitalizálás) ellátunk ezen kívül.

A Városi Képtár közérdekű muzeális kiállítóhely. Nyitvatartási idejében 1-1 ember itt látja el a tárlatvezetői feladatokat.

Gyűjteményünk állagmegóvásában gyűjteménykezelőnk vesz részt, a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeumban dolgozó kollégákkal egyeztetve.

A múzeum életében is egyre nagyobb szerepet és hangsúlyt kap az informatika. Intézményünk csatlakozott a Magyar Nemzeti Múzeum KDS projektjéhez, és elköteleződött a HunTéka digitális nyilvántartó rendszer mellett, miután a nyilvántartó rendszer kiépítése törvényileg kötelező. A rendszergazda tevékenységet vállalkozói szerződés keretein belül, külsősökkel oldjuk meg.

A múzeumi létben a bemenetet a gyűjtés és nyilvántartás, állagmegóvás képezi, míg a kimenet a bemutatás – kiállítás, múzeumpedagógia, amely minden részében kötődik a szakmuzeológiai munkához. A múzeumpedagógia a közművelődés szintjén kapcsolódik be egy település – jelen esetben a kistérség (17 település) – tudatos nevelésébe, a helyi és nemzeti identitás fejlesztésébe, minden korosztályra kiterjedően.

1, Az intézmény szakmai terveinek megvalósulása

A 2020-21-es év hatalmas változást hozott mindenki életébe. A kialakult világjárvány soha nem tapasztalt mindennapokat kényszerített ránk. A tavalyi év jelentős részében zárva tartottunk, személyes jelenlétet engedő rendezvényeink csak korlátozottan és a nyári hónapoktól volt. Mindez rányomta bélyegét minden tevékenységünkre. Az új tervek készítése, a munkafolyamatok átszervezése után a hangsúly olyan feladatokra került, melyeket eddig nem, vagy nem hangsúlyosan végeztünk, háttérbe kerültek.

Folytattuk a gyűjteménykezelő szoftverbe (HunTéka) konvertált leltárkönyvek teljes ellenőrzését és a hibák javítását, mely mind a muzeológusok, mind az adatrögzítő részéről aprólékos és hosszú távú munkát kíván. A fellelt hibák javításra kerültek.

Folytatódtak a digitalizálási stratégia által megfogalmazott feladatok, az év végén új szerződést kötöttünk a digitalizálásban részt vevő fotóssal. Ennek eredményeként a digitalizált állomány száma jelentősen növekedett.

Gyűjteményünk kétszázezer darabot számlál, így ez a munka áthúzódik a következő évekre is.

Az Orosházi Települési Értéktárba a múzeum több nevezetes épületet, helyet, és személy munkásságát is javasolt felvenni.

2, Személyi háttér

Múzeumi állományunk 5,5 főre csökkent. A megyei múzeumi rendszerből egyik leghamarabb kilépő (2001) és így városi (területi) múzeummá lett múzeumként az állam nagyon csekély összeggel járul hozzá működésünkhöz, annak szinte teljes egésze a fenntartóra hárul. A 2021-es évben a fenntartó segítségével a minisztériumtól soron kívüli, vissza nem térítendő támogatást kaptunk mintegy 4M és 1,5M Ft összegben.

Intézményünkben 2021-ben 1 kulturális közfoglalkoztatott az adminisztratív terheket csökkentette a HunTéka rendszerbe konvertált leltárkönyvek ellenőrzése során felmerülő apróbb, főként elütésekből adódó hibák javításában. A fentebb említett 200.000 darab

tárgyhoz tartozó információ-bevitelt azonban a szakalkalmazottaknak egyenként le kell ellenőrizni: Nagy Gyula kézírását (például) egy nem szakmabeli nem tudja minden esetben pontosan elolvasni. Közcélú munkatársak tudnak ugyan segíteni, de szakmunkába nem tudjuk őket bevonni.

2015 év márciusában életbe lépett a fémkeresős tevékenységet szabályozó rendelet. Ennek értelmében fémkeresős tevékenység csak együttműködési megállapodás keretein belül folytatható. Múzeumunk négy orosházi, Orosháza-környéki keresőssel kötött megállapodást ekkor, majd számuk 9 főre nőtt. Ennek következménye lett az intézmény fémleletekkel való erőteljes gyarapodása. 2018 év végére 20.000 darabos tárgyi anyag érkezett hozzánk, mely nehéz helyzet elé állított bennünket. A bejövő anyagot nyilván kell tartani, a tárgycsoportokat pedig fel kell dolgozni, hogy azok ne csak halott anyagok legyenek.

A múzeumi szakemberek munkája nem helyettesíthető, viszont a civil szektor bevonható a feldolgozásba. A fémkeresőzéssel foglalkozó civilek már nem csak a gyűjtő munkát végzik, hanem a nyilvántartó és a feldolgozó-bemutató munkában is együtt tevékenykednek velünk. Legnagyobb eredménynek talán az mondható el, hogy a bekerült fémkeresős anyag 95%-a már begyarapodott tételként van a múzeumban. Az előző évekhez képest, ez hatalmas eredmény.

Intézményünk nyilvántartásában szereplő kulturális javak revíziójáról szóló 51/2015. (XI.13.) EMMI rendelet alapján három gyűjteményben is revízióztunk. A képzőművészeti és iparművészeti gyűjtemény teljes anyagával elkészültünk, e gyűjteményi anyagoknál a tulajdonjogok tisztázása a következő nagy feladat. A 2018 óta esedékes régészeti gyűjtemény revízióját is elkezdtük, és az ennek jelentős részét kitevő fémkeresős anyag 80%-ának revíziója készült el a 2020-as év végéig, mely munkát 2021-ben is folytattuk, de ez százalékos arányban nem javítja a revíziózott tárgyak összességét, az időközben gyarapodott állomány miatt.

II. Kiállítási tevékenység (bemutató, tudományos kutatás, feldolgozás)

a) A múzeum az év folyamán több kiállítást valósított meg. Jellemzően történeti, néprajzi vonatkozású kiállításaink voltak. A múzeum első igazgatója, Nagy Gyula életét és munkásságát mutattuk be saját gyűjteményi anyagaink segítségével. Ez a kiállítás szinte egész évben látogatható volt, a kényszerű záráson kívül. A járvány miatt kialakult

helyzetben a virtuális térben is több kiállítást valósítottunk meg, mutattunk be, melyeknek a várnál nagyobb sikere lett. Múzeumunknak nem volt tapasztalata eddig a virtuális megjelenések világában. Ez hatalmas változás, 2020-ban 2 online elérhető kiállításunk is volt, melyet 2021-ben továbbiak követtek (4 db).

Új állandó kiállításunk, a Thék Endre Emléksarok Szentgróti Zsolt magángyűjtő tulajdonában lévő Thék szekrényssorral bővült, időszakos jelleggel.

A Városi Képtárban található képzőművészeti és iparművészeti gyűjtemény is gyarapodott, a Várossal kötött Kölcsönzési szerződést megújítottuk, melynek már az új alkotások is a részét képezik. Jelentős gyarapodásnak számítanak a bekerült alábbi alkotások: Rajki szobrok, Gyuró István grafikák, és néhány orosházi alkotó festménye, melyeket időszakosan be fogunk mutatni a látogatóknak is.

A 2019-ben új helyre költözött Katonatörténeti kiállításunk továbbra is a Kodolányi Egyetemen található.

Kiállításaink:

állandó kiállítás – Múzeum	Viharsarok népe	Megnyitás éve: 2005.
állandó kiállítás – Múzeum	Ki otthont adott Orosháza népének	Megnyitás éve: 2005.
állandó kiállítás – Múzeum	Thék Endre Emléksarok (1842-1919)	Megnyitás éve: 2020.
állandó kiállítás – Darvas Emlékház – lebontásra került	Darvas József Élete és munkássága	Megnyitás éve: 1979.
állandó kiállítás – Darvas Emlékház	Darvas József dolgozószobája és könyvtára	Megnyitás éve: 1987.
állandó kiállítás – Képtár	Müller Miklós fotógyűjtemény	Megnyitás éve: 1996. felújítás: 2009.
állandó kiállítás – Képtár	Csáki-Maronyák József	Megnyitás éve: 1996. felújítás: 2015.
állandó kiállítás – Képtár	Boldizsár István	Megnyitás éve: 1996. felújítás: 2015.
állandó kiállítás – Képtár	Bolmányi Ferenc	Megnyitás éve: 1996. felújítás: 2015.
állandó kiállítás – Képtár	Kass János	Megnyitás éve: 2006. felújítás: 2015.

állandó kiállítás – Képtár	Pap Gyula	Felújítás: 2015.
állandó kiállítás – Képtár	Ujhelyi István	Felújítás: 2010.
állandó kiállítás – Képtár	Báthory Júlia	Megnyitás éve: 2017.
időszaki kiállítás – Múzeum	A múzeum szolgálatában – Nagy Gyula emlékére	Nyitva tartás ideje: 40 hét
időszaki kiállítás – Képtár	Gyuró István életműve	Nyitva tartás ideje: 11 hét
időszaki kiállítás – Képtár	Élet kenyere – Eucharisztikus kongresszus alkalmából	Nyitva tartás ideje: 7 hét
időszaki kiállítás – Képtár	Kohut Béla „Színek és szavak”	Nyitva tartás ideje: 10 hét
időszaki kiállítás – Képtár	Válogatás a Képtár gyűjteményéből	Nyitva tartás ideje: 22 hét
állandó kiállítás – Múzeum – külső helyszínen	Katonatörténeti kiállítás	Kodolányi Egyetem
állandó kiállítás – Múzeum – külső helyszínen	Orosháza képekben	Gyopárosi víztorony
időszaki kiállítás – Képtár – külső helyszínen	Benkő Zsuzsa – Érzelmek tengerén	Városházi Galéria
időszaki kiállítás – Képtár külső helyszínen	Gulicska Lőrinc - Megérzés	Városházi Galéria
időszaki kiállítás – Képtár külső helyszínen	OKKE őszi tárlata	Városházi Galéria
időszaki kiállítás – Képtár külső helyszínen	Kohut – Mihály – Varga alkotásaiból	Városházi Galéria

Látogatottság részletes adatai:

Statisztika		2021 - Múzeum		2021 - Képtár	
		Rendezvény száma – db	Résztvevők száma – fő	Rendezvény száma – db	Résztvevők száma – fő

Múzeumpedagógiai foglalkozások					
	óvodás	3	67	4	75
	általános iskolás	45	879	16	430
	középiskolás	4	65	2	33
	felsőoktatási intézmény hallgatói	1	7		
		53	1018	22	538
Szabadidős gyermek- és felnőtt foglalkozások		2	31		
		2	31		
Inkluzív programok	Szociálisan hátrányos helyzetűeknek szóló programok	3	53	2	39
	Fogyatékos személyeket célzó programok	2	29	5	67
	Kisebbségeket célzó programok	1	8		
	Egyéb inkluzív programok	1	23		
	Múzeumandragógiai programok				
		7	113	7	106
Közösségépítő programok	Nemzetiségeket célzó programok	2	17		
	Külhoni				

	magyaroknak szóló programok				
	Civil szféra eseményei	8	95		
	Múzeumi baráti kör rendezvényei	2	19		
		12	131		
Tudásközvetítő programok	Magyar nyelvű tárlatvezetések	4	78		
	Idegen nyelvű tárlatvezetések	1	8		
	Múzeumi tudásközvetítést célzó online multimédiás, virtuális alkalmazások				
	Múzeumi tudásközvetítést célzó helyben elérhető multimédiás, virtuális alkalmazások				
	A gyűjteményekre és a kiállításokra alapozott online inkluzív programok				
	A gyűjteményekre	3	101		

	és a kiállításokra alapozott helyben elérhető inkluzív programok				
		8	187		
Múzeumi programok/rendez vények együtt		82	1480	29	644
Kiállítások látogatóinak száma			2047		1176
Virtuális kiállítások látogatóinak száma:			3010		2664
Mindösszesen:			6537		4484

A fenti táblázatból látszik, mekkora visszaesést jelent a személyes jelenlét hiánya. A virtuális kiállításokon elért látogatók száma ebből a múzeumban 3010 fő, a képtárban 2664 fő volt 2021. december 31-ig. Ez jelentős látogatószámot jelent a virtuális térben.

b) A Mozaikok c. sorozatunk megjelentetését szüneteltettük, a tanulmányokat online jelentetjük meg a jövőben, ezzel is költséget csökkentve. Emellett tananyagba illeszthető helytörténeti kiadványokon is dolgozunk. 2021-ben jelentős előrelépésként megjelent az első *Mozaikok Online (MO) digitális kiadványunk*, melyet évente kétszer kívánunk kiadni. A kiadvány az alábbi linken érhető el: <http://mozaik.ngytm.hu/>

c) Megjelent első képes helytörténeti kiadványunk, az *Orosháza ceruzavégen* (Balogh Örsé rajzaival), mely az eddigi tapasztalatok alapján sikeresnek mondható, keresik a vásárlók.

d) Múzeumpedagógiai feldolgozás minden időszaki kiállításunkban van, a Nagy Gyula élete

és munkássága c. kiállításhoz is készültek játékok a gyerekek részére.

Múzeumpedagógiai szolgáltatásaink közül kiemelkednek a táborok, a 2021-as évben 2 tábor valósult meg, ezekre nagy igény mutatkozik nem csak az orosháziak, hanem a kistérségben élők is beíratják gyermekeiket.

Digitalizálás

A 2021-as évben folytatódtak a digitalizáláshoz kapcsolódó feladatok. Ez azon túl, hogy jogszabályban előírt kötelezettségünk, nagy előrelépést jelent, hiszen a kutatók által keresett anyagokat így már a forrásdokumentumok sérülése nélkül, digitális formában tudjuk biztosítani. A több száz tételből – így sok ezer oldalból álló – anyag már nem csak fizikai valójában áll rendelkezésünkre. Folytatódott a régészeti és a néprajzi gyűjtemény raktári elhelyezés szerinti digitalizálása, jelenleg az egyik néprajzi/történeti raktár C-D polcsorait digitalizáljuk. A digitalizálás több részletből tevődik össze. Oszloponként haladunk, a tárgyakat és a leürült polcokat szakszerűen letakarítjuk, amiket kell, azt ragasztjuk, esetenként kiegészítjük. Amíg a fotós dolgozik, addig a gyűjteménykezelő – segédrestaurátor, előkészíti a tárgyakat. Ide tartozik még a nagymennyiségű dokumentum anyag, amit folyamatában szkennelünk.

Készen vagyunk a raktári jelzet szerinti A-B-C polcsorok tárgyaival. A teljesség igénye nélkül csak felsorolás-szintjén:

- Festett és natúr bőrrel bevont fa és kerámia kulacsok,
- kékfestő dúcok,
- két doboz kerámiafedő,
- csizmahúzó,
- borotvák, borotva tokok, dobozkák,
- mosófák, mángorlók,
- citerák, bőrduda, tekerőlant, furulya,
- ostorok, szíjak, hámok, séta és lovaglópálcák, juhászboto, nyergek, kaloda,
- láncok, lakatok,
- íróta,blák, tolltartók, iskolatáska,
- súlyok, mérlegek, varrógép,
- rádiók, hanglemezek, zenegép, fényképező gépek,
- hajsütő vasak,
- órák fémből, fából, műanyagból, festett és festetlen,
- sziták, kasok, szakajtók, aszalók,

- krumpli törők, köpülők, szeparátorok, ruhasimítók,
- nagy mennyiségű ács és bognár eszköz,
- tajtékipák, övcsatok, pitykék, kukoricafosztók, pecsételők, koppantók, kézifűrók, kapatisztítók,
- birkanyíró ollók, kutyagerinc, tülök, tokmány,
- vasalók, zablák, kengyelek,
- gyertyaöntő formák.

Az eddig lefotózott tárgyak száma 6500-7000 db. A fotók száma ennél több, hiszen tárgyanként több fotó készül, minden nézetből 1-2.

III. A gyűjtemény gyarapítása és nyilvántartása

a) Régészet

A régész muzeológus 2020 szeptemberétől doktori képzés miatt 4 órás lett. A tervbe vett revízió folytatódott, mintegy 15 000 db fémkeresős tárgy revíziója megtörtént. Ez a munka még hosszabb ideig el fog tartani. A revízióval egyszerre a topográfiai gyűjteményt is át kell nézni, és azt erősen szelektálni kell, természetesen szigorú szakmai szempontok szerint.

A megfigyelési munkák ellátása folyamatos, a terepi munka továbbra is megoldott.

A HunTéka nyilvántartó rendszerbe átkonvertált tételek ellenőrzése folytatódott, elkezdődött a szakmai, tartalmi ellenőrzés.

b) Történet

A történész segédmuzeológus munkakörben nem volt változás. A 2019 szeptembere előtti időszakban a történeti gyűjtemény revíziója nagyrészt megvalósult, azonban az állomány nagysága és a váltás miatt ez a folyamat 2021-ben is folytatódott.

Ezen felül gyarapodásba került több mint 500 tárgy, melyek leltározása megkezdődött.

c) Néprajz

Néprajzos muzeológusunk 2019 nyarán szült, jelenleg fizetés nélküli szabadságon (GYES) van, így a néprajzi gyűjtemény feldolgozása ez ideig áll. Digitalizálása folyamatos.

d) Képzőművészet, iparművészet, irodalomtörténet

Mindhárom gyűjtemény lezárt gyűjtemény, ami azt jelenti, hogy gyarapításuktól nem zárkozunk el, azonban arra csak az önkormányzaton keresztül van lehetőségünk. A meglévő

állomány feldolgozása és digitalizálására kerül sor az ütemezési tervnek megfelelően.

IV. Pályázati tevékenység

Pályázati projektek bemutatása

A) Aktuális pályázatok:

1) A Nagy Gyula Területi Múzeum pályázatot adott be a Nemzeti Kulturális Alap Igazgatóságához:

Altéma kódszáma: 209111/4

Pályázati cél: Állományvédelem, restaurálás valamint állományvédelmi, restaurálási tevékenységhez szükséges szakmai anyagok és eszközök beszerzése

(Rezes Molnár Lajos, Jakuba János, Hugo Weischet 1-1 festményének restaurálása.)

Támogatás formája: **vissza nem térítendő támogatás.**

Saját forrás biztosítása: A pályázó részére kötelező saját forrás biztosítását és igazolását a kollégium nem írja elő.

A múzeum által a pályázaton elnyert összeg: 400.000,- Ft

2) A Nagy Gyula Területi Múzeum pályázatot adott be a Nemzeti Kulturális Alap Igazgatóságához:

Altéma kódszáma: 207134/95

Pályázati cél: A közhiteles nyilvántartásban szereplő régészeti lelőhelyek tudományos célú feltárásának, valamint feltárást követő állagmegóvásának, régészeti bemutatóhely kialakításának támogatása.

Támogatás formája: vissza nem térítendő támogatás

Saját forrás biztosítása: a pályázó részére előírt kötelező saját forrás az összköltség minimum **30%-a.**

A múzeum által a pályázaton elnyert összeg: 600.000,- Ft

Az önerő összegét a múzeum a régészeti alszámla terhére fizeti ki.

Pályázati cél: Szisztematikus kutatások a Nagyszénás – Cifra dűlő, faluhely (1377) lelőhely Ny-i oldalán

Nagyszénás környéke alaposan kutatott területnek mondható, köszönhetően a térségben végzett szisztematikus lelet- és lelőhelyfelderítéseknek melyeket múzeumunk civil segítőivel együtt végeztünk az elmúlt évek során. A kutatásoknak köszönhetően a térségben azonosított lelőhelyek száma az elmúlt évek alatt 159-re ugrott, mindemellett a korábban azonosított és ismert lelőhelyeket a fémkeresős kutatásokkal más megvilágításba helyeztünk.

Így került a múzeumban folyó kutatásaink homlokterébe a Cifra dűlő, faluhely lelőhely is, mely terület magába foglalja a középkori Szénás települést is, ahol 1994-ben Szatmári Imre feltárta a falu egykori templomát. A fémkeresős kutatások fellendüléséig középkori lelőhelyként tartottuk számon, ám az újabb kutatások során több olyan lelet is napvilágot látott mely alapján árnyalhatjuk a lelőhelyről alkotott eddigi képünket. A 2019-es év folyamán a lelőhely Ny-i részéről egy a langobard népességhez köthető S-alakú fibula látott napvilágot, mely tárgy felvetette az addig előkerült fémkeresős anyag (közel 3000 tárgy) revízióját, mely során több a 6-7. századra keltezhető leletet találtunk, ezek egy részéről a 2020-ban Debrecenben megrendezett Sötét idők hétköznapijai konferencián számoltunk be, várhatóan az előadásból készült tanulmányunk is hamarosan megjelenik. A fémkeresős kutatásoknak köszönhetően sikerült azonosítani a középkori település Ny-i határában egy 6-7. századi lelőhelyrészt, mely az innen előkerült leletanyag fényében (langobard S-fibula, syracusai típusú csat, bizánci bronzsúly, ujjas fibula töredéke, stb.) behatóbb kutatásokat igényel. Az eddigi adataink alapján feltételezzük, hogy egy a szántással kevésbé bolygatott, az avar kor korai periódusára tehető temető meglétével számolhatunk.

A pályázattal az eddigi kutatásainkat szeretnénk kibővíteni, célunk, hogy a lehető legbehatóbb módon vizsgálhassuk a lelőhely Ny-i felét, hogy a temetőről alkotott elképzeléseinket alátámaszthassuk, vagy épp megcáfoljuk. Az eddigi leletanyag szóródása egy 500 m sugarú körben rajzolható ki az egykori Szénás-ér D-i partján, így a prediktív modellezés módszere alapján, a környezeti viszonyok és az eddig előkerült leletanyag figyelembevételével egy temetőt meglétét feltételezzük. A kérdés megválaszolására az eddigi fémkeresős kutatásokkal, légifotózással és terepbejárásokkal nem nyerhetünk kielégítő választ, így az eddigi vizsgálatokat szeretnénk tervásatásokkal is kiegészíteni, melyeket a terület geofizikai vizsgálatával szeretnénk megelőzni, hogy teljesebb képet kaphassunk a földbeásott objektumokról és így a jövőbeni ásatás szelvényeit is pontosabban jelölhessük ki.

A pályázatból nyert támogatással Ny-ról K-i irányba haladva vizsgálánk geofizikai módszerekkel a lelőhelyet. A terepbejárások alapján tudjuk, hogy a település az Árpád-kortól a kora újkorig Ny-K-i irányban „vándorolt”, ezt a kerámiaanyag és a fémtárgyak szóródása is alátámasztja, a lelőhely Ny-i részéről a 6-7. századi tárgyak mellett javarészt szarmata és Árpád-kori kerámiák kerültek felgyűjtésre, K-i irányba fokozatosan gyarapodnak a késő középkori kerámiatöredékek és a korszakra jellemző fémtárgyak is, ezen hipotézisünk alátámasztása miatt szeretnénk minél nagyobb területet lefedni a geofizikai mérésekkel. A mérési eredmények kiértékelését követően kerülnének kitűzésre a tervásatáshoz szükséges szelvények is, a kitűzendő szelvény pontos mérete is az eredmények tükrében kerülne megállapításra. Ezen vizsgálatokkal vélhetően igazolhatjuk a temető meglétét a területen, de mivel az Árpád- és késő középkori település közelében kutatnánk, így valószínűleg a településre vonatkozó új adatokkal is szolgálhatunk majd, hiszen feltételezhető, hogy a középkori objektumok metszeni fogják a korábbi sírokat, legalábbis a kerámia szóródás alapján ezt feltételezzük. Mivel a lelőhelyen a Szatmári-féle 1994-es templom feltárás óta más ásatás nem történt, így mindenképpen releváns eredményekre számítunk a kutatásaink során, hiszen annak ellenére, hogy a temető meglétét kívánjuk vizsgálni, ezáltal az egykori középkori település határait is pontosabban fogjuk ismerni.

Úgy véljük, hogy a pályázattal nagyobb lendületet vehetnek az eddigi kutatásaink, melynek köszönhetően Nagyszénás térségében a múlt egy olyan része kerülhet megismerésre, mely nem csak a település lakói számára, de a térség és a 6-7. század kutatóinak számára is releváns eredményekkel szolgálhat.

3) A 2021-es év IV. negyedének egyik kiemelkedő eseménye, hogy kiírásra került a **Magyar Génius Program** keretében (Nemzeti Kulturális Alap Igazgatóságához) az múzeumok állandó kiállításának felújítására irányuló pályázat. 2021. október 13 és november 30. között elkészítettük, és benyújtottuk.

Altéma kódszáma: 650131/2

Pályázati cél: Állandó kiállítás előkészítése, létrehozása (múzeumpedagógiai, tartalomközvetítő és egyéb kommunikációs eszközök alkalmazásával) ; teljeskörű felújítása, vagy korszerűsítése.

Támogatás esetén a megvalósított állandó kiállítás **fenntartási időtartama legalább 5 év.**

(A múzeum emeletén található 2005-ben átadott állandó kiállítás átalakítása és korszerűsítése, valamint Thék Endre állandó kiállítás létrehozása.

A pályázat benyújtását az indokolja, hogy a jelenlegi állandó kiállítás korszerűsítésre szorul, mind tartalmi, mind infrastrukturális szempontból. A XXI. századi kulturális elvárásoknak megfelelő virtuális elemekkel kibővített formában, mellyel a felnövekvő generáció kötődését erősítjük a városhoz. A helyi értékek és hagyományok bemutatásán keresztül fokozzuk a lokálpatriotizmusukat.

A Magyar Génius Program keretén belül most van lehetőségünk Orosháza nagy szülöttének Thék Endrének méltó emléket állítani.)

Támogatás formája: vissza nem térítendő támogatás.

Pályázat megvalósításának időtartama: 2021.12.01.-2023.12.31.

Saját forrás biztosítása: A pályázó részére kötelező saját forrás biztosítását és igazolását a kollégium nem írja elő.

A pályázatban igényelhető támogatás összege max. 100 000 000,- Ft/pályázat.

A pályázat elbírálása kétfordulós. Az első fordulót (minősítési eljárás) az MVMSZ végzi, melynek pozitív bírálatát követően szükséges a nevezési díj befizetése az NKA részére.

A minősítő eljárás során a pályázatot benyújthatónak találta a szakmai bizottság, azóta már eredmény is született, a pályázaton elnyert összeg a teljes megpályázott összeg: 96.355.175,- Ft

4) **Darvas Emlékház** - A 2020-as évben Orosháza Város Önkormányzata pályázatot nyújtott be a Népi Építészeti Program tájházak építészeti értékeinek megújítását támogató szakmai előkészítésre és felújításra irányuló felhívásra, mely kapcsán a támogatási szerződés megkötésre került. A munka szakmai koordinációját közösen végezzük. Ez a munka befejeződött, a pályázat folytatását várjuk, hogy a tervekben meghatározott építés megvalósítására is tudjunk pályázni.

B) Eddigi lezárt pályázataink, melyek fenntartási időszakai lezárultak, azonban az együttműködő partnereknél „Jó gyakorlatként” néhány elem beépült az órák anyagába:

A Nagy Gyula Területi Múzeum eddigi nyertes pályázatait:

1) TÁMOP-3.2.8/B-08-2009-0002

Címe: „A család egység, a tudás esély, a múzeum kapocs”

Elnyert támogatás összege: 7 000 000,- Ft

Célja:

A Nagy Gyula Területi Múzeum az Orosházi kistérségben kínálja múzeumi szolgáltatásait. A szóban forgó fejlesztés keretében valósítottuk meg a múzeumpedagógia átalakítását, kialakítva ezzel a XXI. századi korszerű szemléletű kompetencia-alapú oktatáshoz igazodó módszertani kultúrát, amely a

közoktatás partnereként képes annak minőségi javítására. A non-formális, informális módszerek alkalmazásával bővítettük a múzeum közösségi szerepét, a gyűjtemény gazdagságának elérhetővé tételével. A múzeum szakmai kompetenciái és innovatív, kreatív csapata már számos ponton megújította a múzeumi tevékenységeket, de egységes szerkezetben, átütő arculatváltást e pályázatnak köszönhetően hajtott végre. A korábban már megújult fizikai környezetben, korszerű tematikai eszközök segítségével, valódi közösségi térre alakult át az intézmény.

2) TIOP-1.2.2-09/1-2010-0025

Címe: „A tudás esély, a család egység, a múzeum kapocs”

Elnyert támogatás összege: 36 713 832,- Ft

Célja, rövid összefoglaló:

HagyományTÁR célja a fent említett projektek értelmezési területein belül meghatározott tárgy együttesek és gyűjteményi állományok bemutatása volt.

A koncepció meghatározó eleme a népi életmód egyik alapvető csoportját alkotó táplálkozásmód és gasztronómia.

A látványtár közönségforgalmi térben a főépület első termében került kialakításra, amely a szociális szolgáltató tereket is magába foglalja. Az első terembe került látványtár a termék elhelyezkedése miatt, felvezeti az ebből nyíló kiállításokat.

A látványtárból nyíló két terem, amely részben oktatási célt is szolgál, többszörös kapcsolódási ponttal rendelkezik, egyrészt a látványtárhoz, másrészt a pályázat IKT rendszeréhez, megvalósítva ezzel a multifunkcionális tér kialakítását.

A látványtár hosszú távú fenntartási költségeit mérsékeli a közönségforgalmi terek „közös” használata, valamint külön személyzetet sem igényel.

A műtárgyak bemutatására szolgáló korszerű üvegfalú, tükör hátfalú vitrinek lehetővé teszik a műtárgyak minden oldalról történő megtekintését, az üveg polcelemek miatt csökken a beépítésre kerülő fényforrások száma, ami a karbantartási és üzemeltetési költség, tüzeset-kockázat valamint a műtárgy fényterhelésének csökkenésével jár, amely ezáltal hosszabb ideig állítható ki azonos költségek mellett. A variálható polcelemek, a nagyméretű, zárható ajtók és az épületen belüli jó megközelíthetőség miatt a távlati igények változásához is költségmentesen alkalmazkodik.

A tervezésnél figyelembe lettek véve az épület statikai és épületgépészeti adottságai, az elhelyezésnél pedig a hatékony fenntarthatóság és a fogyasztókkal élők számára történő kényelmes megközelíthetőség.

3) TÁMOP - 3.2.11/10-1-2010-0132

Címe: „Múlt idéző – múltba néző. Okos hagyományok játékosan”

Elnyert összeg: 11 343 040,- Ft

Projekt célja:

A múzeumok oktatási szerepe nem teljesen új tevékenység, tartalmában és szemléletében más, mint amit korábban végeztünk. A formális oktatás támogatása elvárja, hogy színvonalában és módszereiben az ott megkezdett kompetencia-alapú oktatáshoz igazodjon. A múzeumi szolgáltatások virtuális térben történő megjelenése új formát és lehetőséget kínál.

Az NGyTM szolgáltatáspolitikája nyitott, a felhasználók igényeihez igazodó proaktív szemléletű.

Fejlesztési tervei a családi múzeum megjelenési formát építik, mind tartalmában, mind célcsoportjában. Az egyén a család és a társadalom kölcsönhatáson alapuló kapcsolatrendszerét felhasználva, erősíti az emberek identitását és a közösség építő és megtartó erejét. Szolgáltatásait három generáció számára kínálja, de elsődleges célcsoport a 6-14 évesek, akiknek szervezett keretek között különféle oktatási módszerekkel kínál programokat. A közoktatás változása a délutáni szabadidős programok csökkenését eredményezte, ahol a múzeum az oktatáshoz kapcsolódva eltérő módszerek alkalmazásával érdekes délutáni foglalkozásokat kezdeményez.

A fejlesztések másik iránya a virtuális térben megjelenő információ, amely a technikai fejlődést követve elérhet olyan felhasználókat, akik fizikai kapcsolatba nem kerülnek az orosházi múzeummal, de a településhez kötődnek, főképpen az elvándorlóknak és elszármazottaknak nyújthat ez élő kapcsolatot.

A kistérségben ez az egyetlen múzeum, s mint ilyen sajátos feladataival integráns része a kulturális kínálatnak, de egyedi, specifikus is.

A közoktatáshoz való kapcsolódás megkívánja, hogy a múzeumban történő pedagógiai tevékenység módszereiben és színvonalában is hasonló szinten legyen, mint a város iskoláiban.

A múzeumi stratégia megfogalmazta a konkrét célokat, amelyek eléréséhez az első lépéseket már megtettük a TÁMOP 3.2.8 pályázat oktatáshoz kötődő foglalkoztatásaival. Ezt egészíti ki a szóban forgó konstrukció.

4) TÁMOP-3.2.13-12/1-2012-0341

Címe: "Iskolába jön a múlt"

Elnyert támogatás összege: 28 571 320,- Ft

Célja:

Pályázatunk célja volt, hogy a Nagy Gyula Területi Múzeum a térségben mind több iskolával együttműködjön, annak érdekében, hogy a formális oktatás használja a múzeum gyűjteményét, vegye igénybe egyre bővülő szolgáltatásainkat. A múzeumi szolgáltatások bővülése mellett célunk, hogy kurrens témákat dolgozzunk fel (Osztályszínház – agressziókezelés), szokatlan kapcsolatokat vizsgáljunk (Történelem és biológia), valamint az oktatási intézmények fejlesztését eszközként használjuk (Működik – robotika, mint demonstrációs eszköz). Több programunk is természettudományos ismereteket közvetít/tett, foglalkoztunk a tárgyak formájával és funkciójával, valamint szimbolikájával is.

Mint területi múzeum ez feladatunk is, amely már egyes településeken működik, de jelen fejlesztés lehetővé tette, hogy több településsel tudtunk kapcsolatot kialakítani, valamint azoknak, akik korábban partnereink lettek más témakörben és formában tudtunk új programokat kínálni. A projekt közvetlen célja, hogy az együttműködő oktatási intézményekkel partnerséget alakítson ki, valamint erősítse a partnerséget. Együttműködési megállapodást 13 partnerintézménnyel kötöttünk, 6 oktatási intézmény már korábban is partnerünk volt, ugyanakkor 6 iskolát-óvodát vontunk újként a fejlesztésbe. A 13 intézményből 6 orosházi és 6 Orosházán kívüli oktatási intézmény van, és a 13-ból 5 partnerünknel 30%-nál magasabb a hátrányos helyzetű tanulók aránya.

A fejlesztés során 15 témakört dolgoztunk fel és összesen 30 foglalkozássorozatot bonyolítottunk le. Ez nem lenne megvalósítható, ha a pályazónak nem lenne megfelelő tapasztalata és már kiépült kapcsolatrendszere, valamint egy jól összeszokott csapata, akik a projekt lebonyolítását biztosították.

5) NTP-MKÖ-15-0188

Címe: „Képben a regény”

Elnyert támogatási összeg: 1 500 000,- Ft

Célja:

Elsődleges cél a tehetséges gyermekek erős oldalának fejlesztése, elsősorban interperszonális és vizuális területen a tartalmi és feldolgozási képességek gazdagításával. A résztvevők már eddig is kiemelkedtek vizuális ill. interperszonális területeken. Cél az Orosháza történetével kapcsolatos legújabb eredmények elemzése, kutatásra ösztönzés, az eredmények népszerűsítése, kreatív gondolkodásra készítés; a legendák továbbélésének, a hagyomány életben tartásának biztosítása; a vidék népi kultúrájának bevonása a fiatalok életébe.

A módszerek a motiváció fenntartását tűzik ki célul a tanulók endogén és exogén szükségleteinek is megfelelően, megteremtve a kreativitás megéléséhez szükséges támogató környezetet. Az alkotás során a tanulók tapasztalják meg a kooperáció hatékonyságát, hiszen egy képregény elkészítéséhez kiemelkedő vizualitáson kívül fejlett nyelvi kompetenciára van szükség az alapszövegek értelmezéséhez. Különböző olvasási és tanulási stratégiákat próbáljanak ki, valamint a feldolgozási képességek gazdagítása a kreatív és kritikus gondolkodásuk fejlődjön, legyenek képesek a tárgyi és szöveges forrásokat elemezni és feldolgozni. A pedagógus ebben a folyamatban a facilitátor szerepét tölti be.

2 fő részre bontható a program:

- képregény

- dramatikus előadás

A program hazánk kulturális örökségének a megőrzését tűzte ki célul az orosházi eredetmondák dramatizálásán valamint képregény formájában való megőrkítésén keresztül, miközben az interperszonális és/vagy vizuális területen tehetséges tanulóknak biztosít a program fejlődési lehetőséget. A kreativitás és a feladat iránti elkötelezettség erősítése is fontos. A legújabb régészeti eredmények alapján a térség kulturális sokszínűségének értelmezése a másodlagos cél.

6) NTP-KULT-17-0001

Címe: „Pereg”

Elnyert támogatás összege: 1 350 000,- Ft

Célja:

Pereg, templomának történetén keresztül gazdagítjuk a térbeli-vizuális, valamint a természeti-környezeti tehetségterületet.

A Pereg történetének feldolgozása során virtuálisan felépítjük a korabeli települést, 3D-s modellt készítünk, amely alkalmas lesz arra, hogy több rétegben tudjunk „építkezni”, eszközként a történettel együtt, más-más módszer segítségével hozunk létre „alkotásokat”, virtuálisan életre keltjük a közösséget.

7) Járasszékhely múzeumok szakmai támogatása – 2015

Elnyert támogatás összege: 6 000 000,- Ft

Megvalósult projektek: kézműves foglalkozás-sorozatok, családi napok, utazó kiállítás

8) Járasszékhely múzeumok szakmai támogatása – 2016

Elnyert támogatás összege: 2 000 000,- Ft

Megvalósult projektek: utazó kiállítás, kézműves foglalkozás-sorozatok, a templom makett felépülése.

9) Járasszékhely múzeumok szakmai támogatása – 2017

Elnyert támogatás összege: 2 341 000,- Ft

Megvalósult projektek: műtárgyvédelmi szempontok szerint ablakfóliázás, mérőműszerek beszerzése.

10) Járasszékhely múzeumok szakmai támogatása – 2018

Elnyert támogatás összege: 3 000 000,- Ft

Megvalósítandó projekt: múzeumpedagógiai szoftver beszerzése.

11) EFOP-3.3.2-16-2016-00236

Címe: „Kitelepülő múzeum”

Elnyert támogatás összege: 30 000 000,- Ft

Célja:

Egyetlen dolog állandó, a változás! A pályázatban feldolgozásra kerülő témák is elég változatosak, mint ahogyan a módszertan is, időutazás a múltra épülő tartalmak, napjaink korszerű megoldásaival. Helyzeti előnyünk abból adódik, hogy az oktatáson kívülről érkezve a gyerekek kíváncsiak és az élménypedagógia módszereit pedig mozgalmasnak és kevésbé szokványosnak tartják. Korábbi pályázatainkban ezt tapasztaltuk.

A programok témái mögött átgondolt és megtervezett fejlesztés történik, amely segítségével gondolkodásra, problémamegoldásra, az észrevétlen tanulásra készítjük a résztvevőket. A kognitív tanulás, az egyéni fejlesztés gondolkodási rugalmasságot eredményez, így a gyerekek nem ragadnak bele az alacsonyabb rendű gondolkodási formákba. Lépésről lépésre átéljük az előrehaladást, az élményeken, tapasztaláson alapuló tudásszerzést.

A gyerekek sokféleképpen szerzik az információt, ezen a téren nehezebb dolgunk van, de itt is vannak tennivalók. Az információ rendszerezéséhez gondolkodási készségek fejlesztésével az intelligencia különböző aspektusainak segítségével tudjuk őket hozzájuttatni.

A gondolkodó gyermek a tanuló gyermek. Különböző korcsoportokban, különböző módszerekkel, eszközökkel tudjuk megmutatni a gondolkodás összetett módjait, igazodva a korcsoportok életkori sajátosságaihoz.

A 21 témakör koncepciója elkészült, amelyet egyeztetünk az oktatási intézményekkel. A tematikák kidolgozása és a foglalkozások előkészítése a következő feladat, majd a teljes implementáció.

A természettudományos témák ismét prioritást kaptak, a korábbiaktól eltérő tartalmakkal, a célunk változatlan maradt, a természettudományos ismereteket kiemelve a tananyagból a mindennapi élet, a használat során szerzett tapasztalatokkal integrálva szerezzék meg. A fizikai és kémiai törvényszerűségeket ismerjék fel és használják a mindennapi élet során. Teljesen új témáink a digitális írástudás fejlesztése, amely több programban is megjelenik, és a család, mint legkisebb társadalmi egység szerepével, működésével kapcsolatos ismeretek bővítése. Alapvetően minden projektünket interdiszciplináris megközelítésben dolgozunk fel, módszertanilag követve a hazai trendeket és a múzeumi jó gyakorlatok (MOKK) tapasztalatait.

Projektünk újszerűsége abban rejlik, hogy nagyon aktuális témákat dolgoz fel, mint az iskolai agressziókezelés, kooperálva több módszert is (tréning, biblioterápia), de megemlíthetjük a kémiai, biológiai, műszaki ismeretek kapcsolatát fejlődéstörténeti szempontból. A tartalom a régi, de a módszer,

amellyel a feldolgozást elvégezzük, azaz információ közvetítő „eszköz” korszerű, felhasználjuk azokat a technikai lehetőségeket, melyet a 21. századi IKT lehetővé tesz (robot). Több projektben is foglalkozunk a környezettudatossággal, csak más, eddig nem alkalmazott aspektusból, az egészséges táplálkozást játékos ételek „formájában” azt vizsgálja, hogy a táplálkozási szokásainkat a divat, hogyan befolyásolja.

V. Műtárgyvédelem

Az elmúlt évek során több polcrendszert szereztünk be, a raktárok zsúfoltságának enyhítésére. Ezek összeszerelése folyamatos. A pakolás során mozgatott tárgyakat átvizsgáljuk, ha kártevők találunk, azt igyekszünk azonnal orvosolni. Vannak olyan egységek azonban, ahol a következő évben gázosítást kell végeztetnünk.

A tárgyévben állományvédelmi kezelésben részesült műtárgyak száma		tisztított	konzervált	restaurált	preparált
		1.	2.	3.	4.
1.	Természettudomány				
2.	Régészet	1343			
3.	Történet	630	16		
4.	Numizmatika	588			
5.	Néprajz	2713	27		
6.	Képzőművészet				
7.	Iparművészet				
8.	Irodalomtörténet				
9.	Agrártörténet				
10.	Ipar-, technikatörténet				
11.	Egyéb (vegyes)				
12.	Összesen:	5274	43	0	0

VI. Gazdálkodással kapcsolatos adatok

Pénzügyi adatok			ezer Ft	
			2020.	2021.
1.	Bevételek	Intézmény működési bevétele	5815	7869
2.		ebből múzeumpedagógiai foglalkozások és közművelődési programok díjából származó bevételek	585	324
3.		Felhalmozási és tőkejellegű bevételek	0	0
4.		Támogatások kiegészítések és átvett pénzeszközök	42539	40566
5.		- ebből fenntartótól kapott támogatás	37228	32866
6.		- ebből központi költségvetési támogatás	0	3000
7.		- ebből pályázati támogatás	243	4700
8.		- ebből EU támogatás	0	0
9.		Egyéb bevételek	0	0
10.		Bevételek összesen:	48354	48435
11.	Kiadások	Személyi juttatások	20359	16695
12.		Munkaadókat terhelő járulékok	3001	2992
13.		Dologi és egyéb folyó kiadások	11388	17913
14.		Felújítási kiadások	0	0
15.		Felhalmozási kiadások	1393	916
16.		Egyéb kiadások	307	0
17.		Kiadások összesen:	36448	38516

A szakmai anyag mellékleteként csatolom az éves munkabeszámolókat és a 2022-es évre vonatkozó terveket.

Orosháza, 2022. április 25.

Állományvédelmi beszámoló 2021.

A megelőző műtárgyvédelem nem új keletű dolog. Ágazati szakmai vezetőink, 2017-től első helyre teszik a műtárgykárosodások megfékezését. A nem megfelelő raktározási körülmények elkerülése érdekében 2018 január elsejétől, az állományvédelmi stratégia is beemelésre került a múzeumok kötelező működési stratégiai elemei közé.

Preventív hozzáállással, a fenntartási összegek is csökkenthetők, illetve átcsoportosíthatók. Ha egy jól kialakított raktározási rendszert hozunk létre, azáltal csökkenthetjük a rosszul raktározott tárgyak tömeges restaurátor műhelybe kerülését. 2010 óta folyamatos, előre átgondolt gyűjteményrendezési tervek alapján dolgozunk, a muzeális anyag rendbetétele érdekében. Raktározási gondjaink végig kísérik múzeumunk életét az alapításától kezdve.

Raktárak

A múzeumi gyűjtemények több épületben és kiállítótérben helyezkednek el. Ezek klimatikus adottságai egytől egyig eltérőek. Alapfeladatunk, hogy ezekben a terekben a szakmai irányelvek útmutatásai alapján, a legmegfelelőbb körülményeket alakítsuk ki. Más igényeket támaszt egy műtárgy egy hetes kiállítása, és ezen tárgy állandó raktári tárolása. Egy muzeális tárgy kiállításakor fontos tudnunk, hogy miből készült, mikor készült, mikor került elő, milyen körülmények (klimatikus és fizikai) között került elő, milyen anyagokkal kezelték, milyen klimatikus és fizikai körülmények között tárolták azóta, és mit tűr el a tárgy anyaga. Tehát teljes tekintettel kell lennünk minden egyes tárgy előéletére és anyagösszetételére.

Ezen szempontok figyelembevételével járjuk körbe gyűjteményeinket, raktárainkat, mindemellett folyamatosan mérjük a páratartalmat, fényt és hőmérsékletet.

Gyűjteményünk állapota, az elmúlt évek állagmegóvási eredménye következtében, nem romlott, de nem is javult. Az állagmegóvás nem az épületek javulását jelenti. A téli fűtés az, amivel megóvjuk a tárgyakat a további állagromlástól, a penésztől, párákülönbség miatti szétrepedéstől, és a fémeket érintő rozsdásodástól, ónpestistől, (ami egy olyan fizikai kémiai reakció, amely, ha beindul a fémbe 10 Celsius alatt nem visszafordítható folyamat), penésztől, kerámiák mázának lepörgésétől. Több éves állományvédelmi jelentéseim alapján, a gyűjtemény egy része nem tökéletes, de elfogadható biztonságban van. A régi könyvtár és az első 70 éves raktár állapota nem jó. A régi könyvtár épületének alsó helyiségében salétromosak a falak, felpuffadt vizes parkettás környezetben vannak a tárgyak.

Pályázati forrást keresünk az önkormányzattal együtt gondolkodva, az épületek állagának javítására, felújítására.

A magtár épületéből kimentett nagy mennyiségű rovarkártevőkkel erősen szennyezett

mezőgazdasági gyűjteményt megtisztítottuk, rovarmentesítettük. Ezen felül a néprajzi gyűjtemény Magtár épületéből megmentett része, szintén a könyvtár épületében van.

Városi Képtár

A pályázati úton nyert védőfólia felhelyezése tompította a fény károsító hatásait, és a hőérzetet is javítja.

Most is, mint minden évben a törekedtünk az elvárható maximumra, mellyel gyűjteményeink szolgálatát végeztük.

2021-ben a néprajzi raktár C polcsorát digitalizáltuk. Összesen 3931 db fotó készült.

A B polcsoron lévő több doboznyi sportérem, numizmatikai gyűjtemény 588 darabjának megtisztítása volt az év első három hónapjának feladata.

A C polcsor tárgyai a néprajzi és történeti gyűjtemény darabjai. Ezeket tisztítottam, konzerváltam. A leürülő polcokat takarítottuk.

Anyagösszetételük szerint vegyesen szerves és szervetlen alapanyagú tárgyokról van szó. Fém, kerámia, üveg, fa, gyékény, vessző, műanyag.

- Festett és natúr bőrrel bevont fa és kerámia kulacsok,
- kékfestő dúcok,
- két doboz kerámiafedő,
- csizmahúzó,
- borotvák, borotva tokok, dobozkák,
- mosófák, mángorlók,
- citerák, bőrduda, tekerőlant, furulya,
- ostorok, szíjak, hámok, séta és lovaglópálcák, juhászboto, nyergek, kaloda,
- láncok, lakatok,
- írótaáblák, tolltartók, iskolatáska,
- súlyok, mérlegek, varrógép,
- rádiók, hanglemezek, zenegép, fényképező gépek,
- hajsütő vasak,
- órák fémből, fából, műanyagból, festett és festetlen,
- sziták, kasok, szakajtók, aszalók,
- krumplitörők, köpülők, szeparátorok, ruhasimítók,
- nagy mennyiségű ács és bognár eszköz,
- tajtékpiák, övcsatok, pitykék, kukoricafosztók, pecsételők, koppantók, kézfűrók,

kapatisztítók,

- birkanyíró ollók, kutyagerinc, tülök, tokmány,
- vasalók, zablák, kengyelek,
- gyertyaöntő formák.

Két restaurálási pályázathoz kerestem szakembert. Ezekhez árajánlatot kértem.

Februárban felajánlást kaptunk. Egy orosházi szobrász hagyatékából kapott a város szobrokat, szobortanulmányokat. Intéztem az ajándékozással kapcsolatos dokumentációt, és az elszállítást.

Ügyeletet láttam el a rám eső időben, a Képtárban és a Múzeumban. Ha látogató jött és rám került a sor vezettem a kiállításban.

Orosháza, 2022. február 22.

Feldmann Natália
gyűjteménykezelő,
állományvédelmi felelős

2020 szeptemberétől változás állt be a szakág életébe, ugyanis a teljes munkaidőről a felére csökkent a munkavégzés ideje. Ehhez mérten a Nagy Gyula Területi Múzeum régészeti szakága a következő pontokba szedve mutatja be a 2021. évben megvalósított szakmai munkákat:

1. Nyilvántartás, gyűjtés
2. Bemutatás és feldolgozás
3. Egyéb feladatok

1. Nyilvántartás, gyűjtés

A régészeti szakág elsősorban a régészeti muzeológiai feladatok ellátására, a korábban bekerült tárgyak gyarapodásba vételére, a régészeti anyag digitalizálásának folytatására fókuszált.

A 2021-es évre célul tűztük ki több lelőhely kutatását is, de ebben az évben inkább a háttérmunkákra (revízió, feldolgozás) helyeződött a nagyobb hangsúly. A kutatott területek nagyobb része az avar korra, valamint a késő középkor idejére tehető.

Az idei év talán legfontosabb feladata a régészeti gyűjtemény revíziója volt, amit az év során folyamatosan végeztünk. Ennek keretében a leltározott, a gyarapodásba vett, s a topográfiai gyűjteményben elhelyezett tárgyak is átnézésre kerülnek, valamint az adattári anyagokat is górcső alá vesszük, ezzel párhuzamosan pedig a régészeti adattár digitalizálását is folytattuk. Több mint 1300 tárgyat vettünk gyarapodásba.

2. Bemutatás és feldolgozás

A 2021-es évben a járványhelyzet miatt a bemutatást inkább online felületen végeztük, fémekeresősök bevonásával.

A 2021-es évben szerettünk volna jobban nyitni a megyében található oktatási intézmények (általános iskolák, gimnáziumok) felé is, így a régészeti szakág céljaként tűzi ki, hogy olyan előadásokat, múzeumpedagógiai foglalkozásokat hozzon létre melyeket akár a múzeumon kívül, tematikus iskolai óra keretein belül is meg lehessen tartani. Ennek keretében több előadást is tartottunk iskolai csoportoknak, mint a Vörösmarty iskola diákjainak, valamint a kaszaperi nyári tábor diákjainak, vagy a pályarinetációs napon megjelent diákoknak tartott előadás is ide sorolható.

A gyűjteményünkben található nagymennyiségű leletanyag feldolgozását is folytattuk a 2021-es év alatt. Megjelent egy online kiadvány, a Mozaikok online, valamint

több konferenciaelőadást és tanulmányt is megírt/megtartott a szakág.

3. Egyéb feladatok

Az évben folyamatos feladatot jelentett a terepi munkákból adódó dokumentáció elkészítése: jelentések, ásatási naplók, munkanaplók vezetése, valamint a fémkeresős tevékenységhez kapcsolódó jelentések megírása. Valamint 3 napos ásatásra is sorkerült Nagyszénás határában ahonnan egy 3-4. századi szarmata kemence látott napvilágot.

Kutatási témák:

Gerendás faluhely plombái – Dorozsmai Balázs

Nagyszénás környéki avar lelőhelyek – Hergott Kristóf

Nagyszénási S-fibula kutatása – Hergott-Rácz Rita

Orosháza – Gyopáros szkíta temető gyöngyei – Osváth Zsófia

A Tisza-Maros-Körös vidék késő nomád műveltsége – Katona Kiss Attila

Cikkek:

Hergott Kristóf: Késő avar leletek Mezőhegyes határából. Mozaikok Online 1 (2021), 41–61.

<http://mozaik.ngytm.hu/>

Hergott Kristóf – Hergott-Rácz Rita: Egy különös aranytárgy nyomában. Régészeti talány Nagyszénás határából. Határtalan Régészet 2021, 70–74.

Orosháza, 2022. január 25.

Hergott Kristóf

régész

A Nagy Gyula Területi Múzeum történeti szakága a következő pontokba foglalja össze a 2021. évi munkabeszámolóját:

- I. Gyűjtés, feldolgozás
- II. Feldolgozás, bemutatás, publikációk
- III. Egyéb feladatok

I. Gyűjtés, feldolgozás

A 2021. évben 43 darab tárgy került begyarapodásra, leltározásuk 2022 januárjában fog megtörténni. Év végén több mint ezer darab fénykép is átadásra került Múzeumunk részére, begyarapodásuk szintén 2022. elején fog megvalósulni, mert az átadóval időpontegyeztetés szükséges, a fényképeken szereplő személyek beazonosítása céljából. Ezek a képek majd a történeti fotótárba fognak bekerülni.

2021-ben tovább folytatódtak a 2017. évi revízió munkálatai. Kollégák segítségével a nyár folyamán számba vettük az eddig még nem átnézett „VI.” számú történeti leltárkönyvben szereplő tárgyakat, dokumentumokat, melyek nagyrészt 2017 után kerültek beletárolásra. A leltárkönyv elején szereplő, még 2015-ben az adattárból újraleltározott tételek is ellenőrzésre kerültek, szerencsére minden tétel hiánytalanul megtalálható közülük a raktárunkban. Hiány ebből a leltárkönyvből nem keletkezett, ezért az elődöm által készített hiánylista bővítésére nem volt szükség. 2022-ben a fog véget érni a revízió folyamata.

II. Feldolgozás, bemutatás, publikációk

A 2021. év legfontosabb publikálási feladata a frissen megjelent „Orosháza ceruzavégen” című kiadványunk volt. A mű 111 épületrajzot tartalmaz városunkból, melyeket Balogh Örsé művésznő készített. A történeti szakág feladata volt az ezekhez tartozó információk összegyűjtése, felkutatása, majd ezek után az épületek leírásainak elkészítése. Nehéz, hónapokig tartó kutatómunkát igényelt a feladat, ugyanis nagyon sok híres középületünknek, melyek a kiadványban szerepelnek, nem volt kikutatva a múltja. Nagyrészt múzeumunk gyűjteménye, az önkormányzat irattára, a földhivatal adatállománya, valamint a Békés Megyei Levéltár iratanyaga alapján készült el a kutatómunka, de sok esetben az épületeket

ma használó intézmények, cégek vezetői, tulajdonosai, felhasználói, munkatársai is segítségünkre voltak a kutatásban, ezúton is köszönöm a segítségüket. Verasztó Antal helytörténész is sok adattal, gyűjtéssel hozzájárult a mű elkészültéhez, az ő munkáját is hálásan köszönjük. A kiadványt 2021. június 10-én mutattuk be, a hatályos járványügyi intézkedések miatt nem Múzeumunkban, hanem szabadtéren, az Amadeus Kávéház teraszán.

Egy Orosháza múltjával, értékeivel foglalkozó, diákoknak szóló mű történeti tartalmi része is készült 2021 folyamán. Kiadása valószínűleg a 2022. évben fog megtörténni. A kiadványhoz játékok, és általános iskolai valamint középiskolai tanmenet is kapcsolódik, melyek megkönnyíthetik a pedagógusok és a diákok munkáját, tanulását is. Ez a kiadvány kuriózumként fog szolgálni, ugyanis városunk minden fontos épülete, helye, intézménye, látnivalója szerepelni fog benne. Könnyebben megismerhetik a diákok városunk történelmét ennek segítségével. Az oktatási célok mellett turisztikai célokat is szolgálhat, a városunkba látogató turisták, látogatók is haszonnal forgathatják majd. Online felületen is megjelenhet, mely a mai felgyorsult világban szinte már elengedhetetlen.

2021-ben elindult a Múzeum tudományos, muzeológiai és kulturális online folyóirata, a Mozaik Online, melynek első száma régészeti cikket tartalmazott, a következőben azonban történeti tanulmányok is megjelennek. Én Orosháza város városképének átalakulásáról írok hozzá egy tanulmányt, melynek előkészületei és kutatása lezajlott 2021-ben. Körülményes levéltári kutatómunkát igényelt az anyaggyűjtés, ugyanis e korszak helytörténetével – különös tekintettel a 70-es évek végére és a 80-as évekre – még nagyon kevesen foglalkoztak. Azt gondolom, a tanulmány az elkészültével jelentős adalékkal fog szolgálni településünk helytörténetéhez.

2021-ben a történeti szakág egy kiállítással járult hozzá a Múzeum életéhez. A koronavírus-járvány miatt az intézmény kapui májusig zárva tartottak, június végéig pedig csak védettségi igazolvánnyal látogathattak bennünket, ezért több kiállítás megrendezésére nem volt lehetőség. Nagy Gyula néprajzkutató, múzeumigazgató tiszteletére készítettük el időszakos kiállításunkat, melyben Gyula bácsi személyes tárgyai, kitüntetései mellett olyan tárgyakat állítottunk ki, melyek az ő gyűjtéséből származnak. A kiállításhoz egy játék is kapcsolódott, 20 tárgy nevét nem tüntettük fel, ezeket három lehetőség közül kellett kiválasztani a látogatóknak egy feladatlapon. A játék a Múzeumok Éjszakája rendezvényig tartott, a rendezvényen győztest hirdettünk. A játék nyertese egy Orosháza ceruzavégen kiadvánnyal gazdagodott, melyet személyesen vett át július hónapban.

2022 januárjában fog megnyílni a múzeum legújabb kiállítása, egy fegyverkiállítás, mely a régészeti és a történeti szakág közös projektje. A régészeti szakág képviselőjével kiválogattuk 2021 folyamán a kiállításhoz szükséges tárgyakat, leírásokat készítettünk hozzájuk, illusztrációkat, magyarázó szövegeket válogattunk, majd pedig megírtuk a kiállítás forgatókönyvét. Januárra már csak az összeállítás és a tárlat megnyitása marad, melyet másfél hónapon keresztül tekinthetnek meg az érdeklődők.

2021 végén a Múzeum vezetése pályázatot adott be az intézmény állandó kiállításának megújulására. A kiállítás történeti-néprajzi részének összeállításában tevékenyen részt vettem, a tárgyak kiválogatásában, és a hozzájuk kapcsolódó virtuálisan megjelenítendő elemek válogatásában is.

III. Egyéb feladatok

A Nagy Gyula Területi Múzeum a 2021. évben 7 javaslatot nyújtott be az Orosházi Települési Értéktár részére, melyek elkészítése szintén a feladataim közé tartozott. Ezek a javaslatok a következők voltak: Boldizsár István munkássága, Csáki-Maronyák József munkássága, Evangélikus templom épületegyüttes, Feldmann Tibor munkássága, Kossuth Lajos szobra, Nagy Gyula munkássága, Pap Gyula munkássága. A javaslatok elkészítése után mindegyikhez 2-2 személyt kértem fel, hogy ajánlásukkal támogassák a beadványokat a bizottság előtt.

Múzeumunk hagyományosan jó kapcsolatot ápol a település és környékének oktatási intézményeivel. Idén sem történt ez másképpen, számos program lebonyolításában segédkeztünk nekik, vagy fogadtuk őket szeretettel intézményünkben. Történeti témájú kérések esetén én segédkeztem nekik, például anyaggyűjtés a gyűjteményünkből. Ősz folyamán rövidebb előadást tartottam a Vörösmarty iskola 5. osztályos diákjainak a múzeumi munka sajátosságairól, szépségeiről és nehézségeiről.

Gyűjtőterületünk két települése, Tótkomlós és Csanádapáca is jubileumát ünnepelte 2021-ben. A Múzeum segített nekik az ünnepi kiállítások megszervezésében, én gyűjteményünk digitális nyilvántartási rendszerét átnézve kiválogattam azokat a tárgyakat, melyek a két fentebb említett településekhez köthetők. Az illetékesek kiválogatták a listából azokat, amelyekre szükségük volt a kiállításokhoz, majd elszállították őket.

A Múzeumban a 2021. év folyamán több kutató is jelezte kutatási igényét, különböző történeti témakörökkel kapcsolatban. A kért kutatási témához a gyűjteményben megtalálható tárgyakat minden egyes esetben átnéztem, és a kutató rendelkezésére bocsátottam. A kutatási folyamatot mindenben segítetttem, a kutató távozása után az előhozott tárgyakat, dokumentumokat visszahelyeztem a raktárba.

Orosháza, 2022. 01. 13.

Szemenyei Béla
történész-segédmuzeológus

A múzeumpedagógiai foglalkozások során alapvető feladatunk, hogy a gyűjtemény, és a kiállítások a lehető legteljesebben megjelenjenek ezekben az alkalmakban, mert a múlt bemutatása a jövő nemzedék „lokálpatrióta nevelésének” szempontjából elengedhetetlen, a felnövekvő generáció régióhoz kötődéséhez a múzeumi szemlélet nem mellőzhető.

A Múzeum 2021-re tervezett programjai azonban korlátozottan tudtak megvalósulni. A megvalósított programok között ott voltak a 2018-ban megnyert EFOP-3.3.2-16-2016-00236 azonosítószámú pályázat projektjei. /A szóban forgó EU-s pályázatban, 18 hónapon keresztül vittünk ki több napos programokat 45 alkalommal, 15 partnerintézménybe. Különlegessége, egyedülállósága a sok digitális és természettudományos témát feldolgozó projektekben rejlik./ Számos, kiállításokhoz és más tevékenységünkhöz csatolt program is elmaradt.

A nyári táborok megvalósultak, melyek mindegyike telházal üzemelt, ahogy eddig is. Köszönhetjük ezt a múzeum nyári hónapokra történő kinyitásának is.

2021. évben megvalósult programok:

dátum	program neve	
04.	Kiállításmegnyitó	A múzeum szolgálatában – Nagy Gyula emlékére c. kiállítás
05.	Múzeumpedagógiai foglalkozás	Általános iskolásoknak
05.	Régészet napja	Régészeti előadás és terepbemutató az érdeklődőknek
05-06.	Kiállításához múzeumpedagógiai foglalkozások	Óvodásoknak és általános iskolásoknak
06.	Könyvbemutató	Az Orosháza ceruzavégen c. könyv bemutató ünnepsége
06.	MÉ program	ArtPeggio koncert a Városi Képtárban
07.	Régész tábor	Általános iskolásoknak (megjelentek az iskola előtt álló óvodások is)
07.	Kézműves tábor	Általános iskolásoknak (megjelentek az iskola előtt álló óvodások is)

07.	Múzeumpedagógiai foglalkozás	Nyári napközis tábor
08.	Múzeumpedagógiai foglalkozás - gyertyamártás	Általános iskolások – Városi napközi
08-09.	Genetikai kutatás	Az orosházi Múzeum csont anyagának genetikai vizsgálata
09-10.	Genetikai kutatás	Férfi ági genetikai kutatáshoz mintavétel a jelentkezők körében
08-12.	Kiállításához múzeumpedagógiai foglalkozások	Általános iskolások, Középiskolások részére

Az internetes megjelenéseink jelentősen növekedtek, és több aktivitást értek el:

A bejegyzés címe	A bejegyzés ideje	Látták	Aktivitás	Kedvelték	Hozzászólás	Megosztás	Bejegyzé sre kattintás
Könyvajánló - Orosháza és vidéke mozaikok múltjából 9.	2021.01.08	517	42	17	3	2	20
Magyar Kultúra Napja 2021 - virtuálisan	2021.01.21	649	61	18	0	2	41
SZIA 1%	2021.02.16	214	4	2	0	1	1
Furcsa kavicsok szerte a határban kvíz	2021.02.23	352	42	9	1	4	28
Feldmann Tibor virtuális kiállítás	2021.03.22	217	21	8	0	1	12
Furcsa kavicsok szerte a határban kvíz lezárás	2021.04.01	216	8	3	0	1	4

Orosháza 277 éves	2021.04.24	540	43	23	1	3	16
A múzeum újjanyitása	2021.05.03	1184	102	34	0	3	65
Angol plomba	2021.05.05	1842	107	57	0	14	36
Közösségek Hete	2021.05.10	682	72	25	0	3	44
A vihar a múzeumot sem kímélte	2021.05.17	12531	359	38	11	1	309
Koszorúzás a Múzeum udvarán	2021.05.28	428	54	17	0	0	37
Orosháza ceruzavégen – egy hét múlva kapható legújabb kiadványunk!	2021.06.03	841	59	40	0	3	16
Orosháza ceruzavégen – bemutattuk legújabb kiadványunkat!	2021.06.11	800	92	21	2	1	68
Régészet napi program a Nagy Gyula Területi Múzeum szervezésében	2021.06.12	2559	134	58	3	9	64
Nyári táborok	2021.06.14	1452	85	21	0	11	53
Orosháza ceruzavégen – avagy miről mesélnek városunk ikonikus épületei	2021.06.15	1837	85	67	1	7	10
Orosháza ceruzavégen – avagy miről mesélnek városunk ikonikus épületei II.	2021.06.19	1011	53	34	0	4	15

Régészet napja a Nagy Gyula Területi Múzeumban	2021.06.24	1178	89	38	0	2	49
Múzeumok éjszakája	2021.06.24	212	22	3	0	1	18
Nagy Gyula kiállítás nyertese	2021.06.26	236	7	3	0	0	4
Orosházi festők virtuális kiállítás	2021.07.06	249	19	7	0	3	9
Régész táboros videók I.	2021.07.19	168	10	3	0	0	7
Régész táboros videók II.	2021.07.19	97	5	0	0	0	5
Régész táboros videók III.	2021.07.19	107	4	1	0	0	3
Régész táboros videók IV.	2021.07.19	140	12	0	0	0	9
Régész táboros videók V.	2021.07.19	112	2	1	0	0	1
Régész tábor 2021 - képek	2021.07.19	730	165	27	3	0	135
Fájó szívvel búcsúzunk Szilágyi Cecília festőművésztől!	2021.08.07	486	15	7	0	0	8
Élet kenyere kiállításmegnyitó	2021.08.18	397	26	13	0	2	11
Virtuális kiállítás az orosházi képzőművészeti csoport alkotásaiból	2021.08.24	228	11	3	0	0	8
Orosházi férfiak nyálából kutatják a múltat	2021.09.07	2711	249	43	9	17	180
Gyuró István halála	2021.09.07	331	8	4	0	0	4

Fájó szívvel búcsúzunk! (Gyuró István)	2021.09.21	424	8	3	0	0	5
A Városi Képtárban megrendezett "Az élet kenyere" c. kiállításunk virtuálisan továbbra is látható	2021.10.24	621	40	13	0	3	24
A 7 műtárgya, Bene András találata	2021.11.27	3847	446	135	40	11	260
Múzeumunk legújabb kiadványa, az Orosháza ceruzavégen című kötet továbbra is kapható nálunk.	2021.12.01	953	66	49	0	6	11
A 7 műtárgya sorozatban Tóth Gábor mezőhegyesi fémkeresős érme találata	2021.12.04	3757	562	205	13	12	332
7 műtárgya: XII. századi külföldi és magyar érmék	2021.12.12	5887	712	249	10	17	436
Új múzeumi folyóirat indult	2021.12.14	3913	576	174	11	19	372
"Se pénz, se posztó"	2021.12.20	3063	405	121	7	6	271
ÖSSZESEN:		57719	4882	1594	115	169	3001

A Múzeum honlapján megjelent híradások	
VIRTUÁLIS KIÁLLÍTÁS A MAGYAR KULTÚRA NAPJA 2021 ALKALMÁBÓL	2021.01.22
FURCSA KAVICSOK SZERTE A HATÁRBAN	2021.02.23
KÖSZÖNJÜK!	2021.02.22
FIATAL PARASZTLÁNY VÁRJA A KÉPTÁRBA BELÉPŐKET	2021.03.01
ELHUNYT DR. SZABÓ FERENC	2021.03.02
TISZTELET 1848/49 HŐSEINEK!	2021.03.16
A THÉK EMLÉKSAROK BŐVÜLÉSE	2021.03.16

TURISTÁKRA VÁRÓ OÁZIS A PUSZTA KÖZEPÉN	2021.03.17
Új virtuális kiállításunk, mellyel Feldmann Tibor festőművészre emlékezünk	2021.03.18
BEHARANGOZÓ	2021.05.04
Múzeumunk 2021. május 4-én végre ismét megnyitja kapuit	2021.05.04
Közösségek Hete	2021.05.10
HAMIS PÉNZEK MEZŐHEGYES HATÁRÁBÓL	2021.06.05
OROSHÁZA CERUZAVÉGEN – BEMUTATTUK LEGÚJABB KIADVÁNYUNKAT!	2021.06.14
TÁBOROK A 2021-ES NYÁRRÁ	2021.06.14
ARTPEGGIO	2021.06.16
RÉGÉSZET NAPJA A NAGY GYULA TERÜLETI MÚZEUMBAN	2021.06.24
MÚZEUMOK ÉJSZAKÁJA	2021.06.24
RÉGÉSZ TÁBOR – 2021	2021.07.21
MEGHÍVÓ	2021.07.23
EUCHARISZTIKUS KIÁLLÍTÁS A VÁROSI KÉPTÁRBAN	2021.08.25
MEGHÍVÓ	2021.08.30
OROSHÁZI FÉRFIAK NYÁLÁBÓL KUTATJÁK A MÚLTAT	2021.09.07
BÚCSÚZUNK!	2021.09.22
MAGYAR FESTÉSZET NAPJA	2021.10.11
BOLDOG ÚJ ÉVET !	2021.12.30

EFOP-3.3.2-16-2016-00236 pályázat fenntartási időszakában megvalósult projektek szakmai tartalmának vázlata:

Projekt címe	Projekt témája/célja
A fény varázslata	A fény fizikai tulajdonságai, "archiválása", hatása az embericivilizációra. A fény érzékelése (látók - gyengénlátók, vakok). Fény alapú eszközök (nagyító, távcső, szemüveg...). A fény jelenségei, a fény mérése. Részecske és hullámtermészet.

A fény(kép)	A fényképek dokumentáló szerepének, jelentőségének tudatosítása, a bennük rejlő információk használata; a fotográfia elméleti és gyakorlati lehetőségei a civil közösségek, a település értékeinek, életének, történeti folyamatainak dokumentálásában, a helyi értékek megőrzésében és népszerűsítésében, az oktatásban, ismeretterjesztésben, tudományban, a hétköznapi munkában, és a művészetekben. A tevékenység elsődleges célja a diákok kifejező képességének fejlesztése beleértve a nonverbalitás tudatos használatát. A célcsoport tagjainak önkifejező, problémamegoldó és konfliktuskezelő képességüket. Múzeumi fotógyűjteményen keresztül fejlődik a diákok kreativitása. A Múzeumban őrzött szellemi hagyatékot játékos módon ismerteti meg a fiatalokkal.
A tudás fája...	A tanulás módszerei, a tanulás környezete sok változáson esett át az utóbbi években és az interneten elérhető hálózatok használata a tanítás- tanulás folyamatában, elengedhetetlenül fontos. A tanulásban egyre nagyobb szerepet kap az elektronikus eszközökkel támogatott információcsere. Az interneten történő információszerzés, ezek összefüggésekbe helyezése új platformot kapott. A virtuális közösségekben a személyes tudás a megosztások révén hálózatokba szerveződik. Az iskolai gyakorlatba valószínűleg a hagyományos módszereket kiegészítő eszközként léphetnek be a konnektivista módszerek. Cél az információs műveltség elsajátítása, azaz az információ megtalálásának és felhasználásának az a módja, amely azután az élethosszig tartó tanulás során hasznosítható. A források megtalálása, a forrásalapú tanulás, az önálló felfedezés és a problémamegoldó tanulás kompetenciájának fejlesztése.
	A tanulás- és kutatómódszertan technikai segítséget nyújt az ismeretszerzés szervezésében, ugyanakkor a megszerzett információ feldolgozásának részleteire is felhívja a figyelmet. A műhely munka feladat orientált, egyéni fejlesztések keretében történik, igazodva a tanulók egyéni szükségleteihez, aktivitásához.
Amerikából jöttem, mesterségem címe...	Mit dolgozol anya? Amerikából jöttem mesterségem címe... Orvos. Mit csinál az orvos. Mi az a fonendoszkóp? Testrészek megismerése. Játékos feladatok.

Antropológia – amit a csontok mesélnek	Az emberi csontváz. Milyen részei vannak, miről ismerhető fel a női, és a férfi. Betegségek jelei. Az antropológus szakma. Mi mindenről árulkodnak a csontok még? Lehet tudni, milyen őseink voltak, a csontjaink alapján?
Az írás eszközeinek története és kémiája	Ha már a gondolat megszületik, miként rögzítjük, mire, mivel. Az ember mindig olyan eszközökkel rögzít, melyek a rendelkezésére állnak, olyan szimbólumrendszert használnak, melyet közösen használnak és ismernek. Milyen befolyások módosítottak az emberi archiválási szokásokon. Hogyan jutottunk a globális világ digitális tartalmaihoz. Kreativitás fejlesztése.
Digitális "írástudás"	Az információ keresés végső célja, hogy a megszerzett információt tudássá alakítsuk, megvizsgáljuk e folyamat néhány mozzanatát. A diákok heurisztikus keresési eljárásait a logikus keresési stratégia felé irányítani, a változásokat közösen elemezve és értékelve az átalakulás folyamatát, ebben támogatni őket. A digitális bennszülöttek hozzá vannak ahhoz szokva, hogy rendkívül gyorsan kapnak információt. Szeretik a dolgokat párhuzamosan feldolgozni, egyszerre több mindennel foglalkozni. Jobban kedvelik az ábrákat, képeket, mint a szöveget. A dokumentum visszakeresése mellett a tárolt információ megtalálása a végső cél. A dokumentumokról, információkról milyen adatokat találunk és azok milyen módon keletkeznek. Metaadat: adat az adatról. A keresés folyamata: keresőkérdés megfogalmazása, módosítása, a keresési stratégia, a találati halmaz értékelése, releváns találatok, zaj. Asszociatív keresés – asszociációs felhő. A találati halmaz: értelmezés, értékelés, osztályozás-csoportosítás, értékelés, kiválasztás. Forrás megjelölése, hivatkozás a felhasználás során.
Együttes erővel - a család	Projektünk készítése során arra törekedtünk, hogy a családot, mint az emberi közösség által alkotott egységet rendszerszerűen értelmezzük. A projekt témáival a család egyes funkcióiról adunk átfogó képet: pszicho szociális funkció, szocializációs funkció, szellemi-kulturális funkció, gondozó-ellátó funkció. Olyan alternatívákat, ötleteket szeretnénk megmutatni, amelyek segítenek abban, hogy mindig tudjuk, van következő lépés, még akkor is, ha ez nem látható előre.

	Projektünk segíti a személyi, az interperszonális és interkulturális kompetenciák megerősödését, a kommunikációt és konfliktuskezelést, a mentális egészségmegőrzést. Másodlagos célunk, hogy beépüljön a fiatalok szemléletébe a problémamegoldás és ne a probléma elkerülés legyen a választott magatartásforma. Céljaink szerint a változást a projektben résztvevő személyek szemléletében szeretnénk elérni, lehetséges, hogy ennek mérése a projekt zárását követően, csak részleges lehet. Mint tudjuk a szemlélet változtatása az egyik legnehezebb feladat, de mi mindannyian hiszünk abban, hogy ha lassan is, de eredményesen végezzük munkánkat ennek érdekében. A múzeum már számos rendezvényen, programon megfogalmazta, hogy a hagyományos értékeket képviseli, épp ezért bízunk abban, hogy azok, akik már nálunk járva megtapasztalták az általunk képviselt értékekben rejlő energiákat, érzékenyebben és nyitottabban viszonyulnak ehhez a fejlesztéshez.
Érzékelek, itt vagyok!	Interaktív érzékenyítő tréningen keresztül bemutatni a látássérültek ellátásánál használatos eszközöket, amelyek ismerősek lehetnek ugyan, de a megszokottól mégis eltérőek, elsősorban hangjelzésekre, tapintásra épül működésük. Így pl. a beszélő vérnyomásmérő, vércukorszintmérő, folyadékszintjelző vagy aláírás segítő keret kipróbálására. Számítógépes programok, telefonok. A diákok szemfedő segítségével egy kis időre megtapasztalhatják a látássérültek helyzetét. A Természettudományi Múzeum meglátogatása. Vakos projekt, evolúciós fejlődés, hiperérzékenység. Hivatásos kóstolók, parfümőrök, stb. Betegek/visszamaradottak vagy nem? Pl. koraszülöttek szaglása, stb... Az érzékelés súlypontjának áthelyeződése és az elfogadás vakok – látók. Drámapedagógia, szituációs gyakorlatok. Jelenetek, amiket átélhetnek/átélnek a mindennapokban. Mit tegyünk, hogyan oldjuk fel ezeket a helyzeteket?
Érzékeljünk okosan!	Az érzékelés az ingerek érzékszerveken át történő tudatosulása. Információ gyűjtése érzékszerveinken keresztül. Mit csinál az agy... Milyen érzékszerveink vannak, mit érzékelünk, mi van akkor, ha valamelyik sérül... Az orrunk hogyan vezet bennünket, hogyan ízlelünk, mit látunk, mennyire fontos a tapintás, a bőrérzékelés. Kinek melyik az erősebb, és

	miért. Van, aki édesszájú, van, aki kívánja a savanyút...miért van ez? Tényleg jelzi testünk, hogy mire van szüksége, vagy csak hozzá szokunk az egyfajta ízekhez...
Generációk között Bezzeg az én időmben...	Generációs különbségek. Miért nem értjük egymást, hiszen ugyanazon a nyelven beszélünk. Biztos, hogy ugyanazon a nyelven beszélünk? Család. Kis család, nagy család... Kinek mi a feladata, -régen és most. Miért rendeződött ez át? Szituációs gyakorlatok, szerepcserékkel. Vajon ki hogyan reagál, és miért. Koronként és korosztályonként. Határok, empátia, türelem. Mitől „szupernagyi” vagy szuper unoka valaki?
Gépek és emberek	Régen kézi, állati meghajtású gépek működtek. Utána az ember igába hajtotta a szelet és a vizet is, majd megjelentek az első hőerőművek, amik már szénrel és fával működtek. Hogyan működnek az erőművek? Félni kell-e az atomerőművektől? Miért fontos a naperőmű és a szélenerőmű és valóban hasznosak-e? Milyen különleges áramtermelő létesítmények vannak? Ipari forradalom, a technika fejlődése. High-tech technológia megjelenése, futószalag, robotizálás...
Kiterjesztett valóság	A gyerekek elsősorban a téri-vizuális és az interperszonális tehetségterületeik fejlettek. Az önképzés fontosságára neveljük őket a program során megismert tanulásmódszertani technikák bevonásával. Mivel a technikát könnyen megtanulják kezelni, arra szeretnénk megtanítani őket, hogy hogyan tudják az új eljárásokat a tanulás szolgálatába állítani. - Aurasma alkalmazás bemutatása, elméleti háttér - Saját Aurasma készítése, kipróbálása - www.LearningApps megismerése, készítése - Új Aurasmák készítése adott témához
Kommunikáció	Az egész életen át tartó tanulás kulcskompetenciája a kommunikáció. A munkaerő piaci versenyképességhez szükséges kompetenciáról beszélünk, mely fejlesztése kihat a tanulási attitűdre, interperszonális formája a munka világában megkönnyíti az integrációt, segítségével a társadalmi beilleszkedés is biztosított. Az infokommunikációs kompetencia fejlesztése az információ szerzés és felhasználás elsajátításánál elengedhetetlen. A végzettség nélküli iskolaelhagyás arányának csökkentése. A tanulói

	alapkészségek, képességek szintjének növelése, fejlesztése, a nyelvi kompetenciák fejlesztése, lehetőség szerint az infokommunikációs kompetenciák növelése. A horizontális készségek kialakításának támogatása, a problémamegoldás, az interperszonális kommunikáció, a konfliktuskezelés, az eredményes tárgyalástechnika készségének fejlesztése. Javul a tanulók kommunikációs készsége, javul a vitakultúrájuk, képesek lesznek különböző szemszögből megközelíteni szituációkat s ezzel a problémamegoldó készségük is pozitívan változik. Képesek lesznek a tanulók a magabiztos önkifejezésre, elősegítve az ön-menedzsmentet.
Mesterségek: cukrász	Mesterségek, foglalkozások. Régen és ma. A gyerekek ismereteinek felmérése érdekében foglalkozás keretében beszélgetünk a mesterségekről és arról is, hogy ki mi szeretne lenni, ha majd nagy lesz. Témánk középpontjába a cukrászatot állítjuk. Torta sütése.
Mi lenne, ha...	Mi lenne ha... a korosztály érzékenyítése, beszélgetés a gyermekkor "mi lenne ha" kérdéseiről. Mi lenne, ha anya/apa azt mondaná, stb... Játékokkal, rajzzal, beszélgetéssel.
Népek mindennapi kenye	A kenyér készítésének története, fajtái egyes népeknél, miért ilyen és miért olyan egyes földrajzi területeken, egyes népeknél. Milyen hagyományok kapcsolódnak a kenyérhez. Pusztán alapvető ételkészítés, a kenyérhez kötődő misztérium és szimbólumrendszer. A különböző népcsoportok kenyeri. Kovászos és kovásztalan kenyér elterjedésének okai. Étkezési sajátosságok. Alap kultúrnövények megismerése. Mi, hol. Pl. Mexikó - kukorica...Mi mindenből lehet kenyeret sütni...
Ökológiai lábnyomunk	Vajon a műanyag káros-e a környezetre vagy csak az ember gondatlan? Mi történik a műanyaggal használat után? Mit jelent a biológiailag lebontható műanyag, és találkozunk-e vele egyáltalán? Mi is pontosan a műanyag, és mennyi műanyag vesz minket körül? Milyen anyagokat váltott ki a műanyag? pl. állatbelsősegek, fém, fa, és mindez miért jó nekünk? Félni kell-e a műanyagoktól, vagy felelősen kell tudni használni őket? Elképzelhető-e az élet műanyag nélkül? Szelektív hulladékgyűjtés. Fenntartható fejlődés. Környezettudatosság. A technika előre haladásával és a civilizáció fejlődésével változott az ember természettel való viszonya, és a természetről alkotott képe is. Míg a 18-19. sz-ban nem törődünk a minket körülvevő környezettel, azóta a mai

	korban fenntarthatósági problémákkal küzdünk, és próbáljuk megőrizni a minket körülvevő környezetet. Ilyen fenntarthatósági probléma pl. az ökológiai lábnyom nagysága, ami több tényező együttesen határoz meg...
Prezentáljunk	Az igazi tudás ott jöhet létre, ahol kellő motiváció, érdeklődés mellett a gyermek bevonódik a feladatba, érzi, hogy az adott tevékenységben kompetenssé válik. A játék és tanulás során szerzett tapasztalatokat követően igazi alkotó munkát valósíthat meg! - A prezentáció jellemzői, feladatai - A prezentációkészítés kezdetei - prezentáció tervezése - Elrendezések, szövegek kialakítása - Képek, mozgóképek, rajzok gyűjtése és beillesztése a prezentációba. - Animációk és áttűnések
LE-GO	A LEGO cég MINDSTORMS nevű termékét használjuk, ami a népszerű Technic készlet elemeire épül, de azokat kibővíti speciális elemekkel. Ezen elemek segítségével egy, a környezetének változásaira reagálni képes, előre megírt program alapján működő gépet, „robotot” lehet készíteni. A LEGO használata az iskolában önmagában is izgalmas dolog, hiszen egyfajta „játékkal” dolgozunk végig, így a motiváció igen magas a tanulóknál. Ugyanakkor nagyon sokrétű fejlesztés történik a szakköri foglalkozásokon: a robot építése közben a téri tájékozódás, finom manipuláció, kreativitás, a programozás közben pedig az algoritmizálás, problémamegoldás fejlődhet. A legtöbb esetben a már „kész”robottal dolgozunk, annak kell különböző előre megfogalmazott problémákat megoldani. A feladatok megoldása egy két részből álló rendszeren belül történik: először a megoldás lépéseit kell megfogalmazni (algoritmizálás), majd a lépéseket a programozás segítségével a gyakorlatba átültetni. Nem léteznek olyan megoldási sémák, amelyek minden problémánál megfelelőek lehetnek, ezért nagyon kevés szerep jut a receptív, értelem nélküli tanulásnak, a memorizálásnak. Helyette a gyerekeknek az értelemgazdag, felfedezéssel tanulás szintjére kell eljutniuk, ha eredményeket akarnak elérni. A legtöbb esetben az út rengeteg kísérletezéssel, teszteléssel keresztül vezet a megoldáshoz. A feladat elvégzéséhez szükséges kísérletek száma (a tesztelés hossza) pedig attól lesz kevesebb, ha a hiba minden esetben azonosításra kerül, és arra

	megoldás születik. A hibák azonosításánál lehet nagy szerepe a tehetséggondozó pedagógusnak, hiszen a diákok sok esetben a könnyebbik utat választanak, és véletlenszerűen változtatnának a paramétereken az újabb kísérlethez. Ehelyett a diákokat a kreatív megoldások felé kell terelni, ösztönözni őket előzetes ismereteik alkalmazására. A gyerekek a tesztelési fázisban így sok olyan tapasztalatot szerezhetnek, amelyekből építkezve a következő feladatoknál már elkerülhetik a buktatókat – ismereteiket kognitív struktúrába rendezve érhetik el az értelemgazdag felfedezési tanulás szintjét.
Tartósítás e-(számok) nélkül	Vitaminok megléte, tartósítás története. Miért nem romlik meg a befőtt? (Ozmózis nyomás bemutatása) Mit csinál a szalicilsav? Hogyan füstöltek régen és ma? (Hagyományos füstölés vs. füstaroma) Mi célt szolgált a füstölés? Sajt füstölése.... Tartósításra az ókor óta vannak példák, hús tartósítása, korai levesporok, aszalás...Kül. ősi technikák vannak, amiket a mai napig alkalmazunk. Befőzés, tömény cukoroldattal, hűtéssel tartósítás. Pasztórizálás. Gyógynövények, azok tartósítása, felhasználása.

Orosháza, 2022. április 25.

2022 évi tervek

Történeti szakág

A Nagy Gyula Területi Múzeum történeti szakága a következő pontokba foglalja össze a 2022. évi munkatervét:

- I. Gyűjtés, nyilvántartás
- II. Bemutatás
- III. Publikációk
- IV. Egyéb feladatok

I. Gyűjtés, nyilvántartás

A Nagy Gyula Területi Múzeum Történeti Gyűjteményét tovább szeretném gyarapítani a 2022. évben is. Szerencsére a 2021. év gyarapodás szempontjából megfelelő volt, ajándékozásoknak és néhány műtárgyvásárlásának köszönhetően értékes tárgyak, dokumentumok kerültek be a gyűjteményünkbe. 2022-ben is remélhetőleg sikerül érdekességekre bukkannunk, melyek fontos szerepet játszhatnak városunk és térsége múltjának kutatásában.

2022 elején beletárazom a 2021-ben gyűjtött, még leltározatlan, de begyarapodott tárgyakat, dokumentumokat. Több magánszemély is ajándékozott intézményünknek különböző tárgyakat, dokumentumokat 2021 végén, melyeket idén fogok a Történeti Gyűjteménybe beilleszteni.

A 2017. évi revízió 2021-ben folytatódott, kollégák segítségével átnéztük a 2017 után a gyűjteménybe bekerült tárgyakat, melyek a „VI.” számú leltárkönyvben szerepelnek. 2022-re a történeti fotógyűjtemény átnézése maradt hátra, mely leellenőrzése után már csak az adminisztráció következik, és befejezettnek tekinthető a revíziós folyamat. Ennek megvalósítása 2022 tavaszán, nyarán esedékes.

A Múzeum könyvtárának bővítése is folyamatos feladat. A legújabb történeti témájú kiadványok beszerzése folyamatosan zajlik, a muzeális intézmények rendszeresen küldenek tiszteletpéldányokat számunkra a legújabb kutatásaikkal kapcsolatos kiadványaikból,

emellett magánszemélyek is gyakran felajánlásokat tesznek részünkre. Amennyiben a könyvtárunk nem rendelkezik még a felajánlott könyvvvel, szívesen fogadjuk az adományokat, és beletároljuk őket a kollégákkal.

II. Bemutató

2022 januárjában megnyílik a fegyverkiállítás a múzeumban, melyet a régészeti szakággal közösen készítettünk el. A megnyitóünnepség január 25-én fog lezajlani. A kiállítást megelőző héten behordjuk a raktárból a fegyvereket, majd elhelyezzük őket a vitrinekbe, illetve a falakra. Az illusztrációkat, magyarázó szövegeket megszerkesztjük, és kinyomtatjuk. A megnyitó után a kiállítás várhatóan másfél hónapig, tehát március közepéig lesz látogatható. Közben iskolákat megcélzunk célközönségnek, történelemtanárokkal vesszük fel a kapcsolatot, hogy minél több diákot elhozzanak a tárlatra.

2022. március végén egy, a vitézi rend történetével kapcsolatos tárlatnak adunk helyet, mely 3 hétig lesz látogatható. Egy vándorkiállításról beszélünk, melynek központi helye Bicske. Antal László önkormányzati képviselő tartja a kapcsolatot a kiállítás tulajdonosával, az egyeztetések rajta keresztül történnek. A terveink szerint március utolsó hétvégéjén lenne a tárlat megnyitója.

2022 második felében egy sporttörténeti kiállítást is tervezek. Két apropó is lehetséges: 20 éve történt az orosházi kézilabdázás eddigi legnagyobb sikere, az Every Day KSE Orosháza felnőtt férfi kézilabdacsapata a 4. helyen végzett az NB I-es bajnokság 2001/2002-es szezonjában, aminek köszönhetően kiharcolták a jogot a nemzetközi kupaszereplésre. A 2002 októberében lejátszott EHF kupa párharcban az ukrán Portovik Juzsnij gárdája jutott ugyan tovább, de mégis a város történetének legrangosabb kézilabda sikere volt ez. Ennek évfordulójára egy kézilabdátörténeti kiállítás szervezése aktuális lehet. Második opcióként az orosházi birkózás történetével kapcsolatos kiállítás szervezése lehetséges. A helyi birkózóelit nagy öregjei birkózástörténeti könyvet szerkesztenek, melynek kiadása nagy valószínűséggel idén megtörténhet. Ennek apropóján kiállítás is nyílhat Múzeumunkban.

Idén tavasszal megnyílik a helytörténeti klub Múzeumunkban. A klubfoglalkozás keretein belül rövid, gondolatindító előadások, majd a vendégekkel közös beszélgetések fognak majd lezajlani. Remélhetőleg sikerül városunk és környékének neves helytörténészeit, kutatóit is megnyernünk ezekhez a foglalkozásokhoz, a beszélgetések pedig segíthetik a résztvevőket

elmélyülni településünk történetében, és új, érdekes információkhoz is juthatnak.

III. Publikációk

A 2021. év vége felé egy tanulmány megírásába kezdtem, melynek témája Orosháza városképének átalakulása a szocializmus időszakában. A cikk a város arculatának jelentős átalakulásával foglalkozik, ebben az időszakban történt sok ma is álló fontos középület, magánépület felépítése, valamint a lakótelepek létrehozása. Sajnos ez a korábbi patinás épületek nagy többségének lebontásával járt, így alakult ki a jelenlegi városkép. Az anyaggyűjtés nehézkesen zajlott, főleg a 70-es, 80-as évek építkezéseiről található kevés dokumentum. A levéltári kutatómunka azonban most már a vége felé érkezett, a tanulmány tavasszal elkészül, kiadása a Múzeum új interneten megjelenő folyóiratában, a Mozaikok Online című kiadványban fog megtörténni.

A Mozaikok Online című folyóirat számára az idei évben több tanulmányt fogok még készíteni, ezek témái még előkészítés alatt állnak.

A Múzeum a város iskolái számára egy új szemléletű helytörténeti kiadványt készít, melynek történeti és sporttörténeti része az én feladatom. 2021 végén kezdődtek a munkálatok, idén februárban lesznek készen a rövid kis történetek, és a hozzájuk tartozó foglalkoztató feladatok.

IV. Egyéb feladatok

A Városi Képtár raktárában fellelt adattárba tartozó dokumentumok nyilvántartásba vétele megkezdődött a 2021. év folyamán. A munkálatok nem a tervezett ütemben haladnak, mert nagyon sok kézzel írott levél található ezek között, és egyes művészek kézírása közel jár az olvashatatlanhoz. Egy-egy levél áttanulmányozása sok időt vesz igénybe, de 2022 folyamán ez a folyamat véget fog érni.

A postafiók napi rendszerességű ellenőrzése, a levelek feladása, egyéb, múzeummal kapcsolatos postai ügyek intézése 2022-ben is az én feladatom lesz.

A Múzeum Facebook oldalának kezelése továbbra is a régészeti és a történeti szakág képviselőinek feladata. A januárban nyíló fegyverkiállítás kapcsán az élet fellendült a

Facebook oldalon, szépszámu aktivitást észleltünk megnyitó kapcsán. Az év további részében is cél a Múzeum életének, munkásságának bemutatása ezen a felületen, valamint az év eleji látogatói aktivitás fenntartása, ehhez magas számú bejegyzés szükségeltetik.

A Múzeum állandó, nyáron szervezendő nyári táboraiban, a korábbi évekhez hasonlóan idén is segíteni fogok a gyermekfelügyeletben, pakolásban, és amiben még szükséges.

Az aktuális nemzeti ünnepek, és a városalapítás évfordulója alkalmából a Múzeum Facebook oldala, valamint a honlap számára összeállításokat készítek, hogy méltóképpen emlékezzünk meg elődeinkről.

2022. január 25.

Szemenyei Béla
történész-segédmuzeológus

2020 szeptemberétől ismét változás állt be a szakág életébe, ugyanis a teljes munkaidőről a felére csökkent a munkavégzés ideje. Ehhez mérten a Nagy Gyula Területi Múzeum régészeti szakága a következő pontokba szedve mutatja be a 2022. évre tervezett szakmai munkákat:

1. Nyilvántartás, gyűjtés
2. Bemutatás és feldolgozás
3. Egyéb feladatok

1. Nyilvántartás, gyűjtés

A régészeti szakág elsősorban a régészeti muzeológiai feladatok ellátására, a korábban bekerült tárgyak gyarapodásba vételére, a régészeti anyag digitalizálásának folytatására fókuszál, melyeket civil segítők bevonásával fog végezni.

A 2022-es évre célul tűztük ki több lelőhely kutatását is, de ebben az évben inkább a háttérmunkákra (revízió, feldolgozás) helyeződik majd a nagyobb hangsúly. A kutatandó területek nagyobb része az avar korra, valamint a késő középkor idejére tehető. Több lelőhelyen is a műszeres (fémdektoros) vizsgálat mellett ásatásokat is szeretnénk folytatni, melyeknek célja a már korábban feltételezett éremkincsek felderítése és megmentése a további bolygatásoktól (MH 30; Nsz 24. lelőhelyek pl.). Mindemellett a fémkeresős eredmények alapján felvetett elméletek hitelesítése (Nsz 1. avar temető, Mh. 5 avar temető, Nagyszénás – Nagy gyep honfoglaló temető)

2. Bemutatás és feldolgozás

A 2022-es évben a járványhelyzet alakulása talán lehetővé teszi, hogy hagyományos módon, kiállításokon keresztül mutathassuk be a tavalyi évi munkálatok eredményeit, így a szakág több kiállítást is szeretne készíteni az év folyamán.

Ha mutatkozna rá igény akkor a múzeumbarát keresőseinknek is tartanánk „anyagismeret órákat”, hogy jobban megismerhessék azokat a régészeti korokat amelyekkel kutatásaik során találkoznak. Ezeket az előadásokat akár tágabb közönségnek is meg lehetne tartani.

A 2022-es évben szeretnénk továbbra is jobban nyitni a megyében található oktatási intézmények (általános iskolák, gimnáziumok) felé is, így a régészeti szakág céljaként tűzi ki, hogy olyan előadásokat, múzeumpedagógiai foglalkozásokat hozzon létre melyeket akár a múzeumon kívül, tematikus iskolai óra keretein belül is meg lehessen tartani. Ezen

foglalkozások célja olyan témák felvillantása melyekre egy iskolai óra keretében nem helyeződik kellő hangsúly, valamint az előadásokkal a későbbi pályaorientációt is szeretnénk elősegíteni, ezen felül az egyes tanórákat is színesíteni kívánjuk. A foglalkozások, előadások alapvetően az újabb történelmi eredményekre helyeznék a hangsúlyt, melyek nem minden esetben szűrődnek le a kötelező tananyagban, valamint olyan marginális területekre fókuszálnának a történelmi tanulmányokban, melyek nem képezik szervesen egy-egy történelem óra részét, mégis hely- vagy kultúrtörténeti szempontból fontos szereppel bírnak. Ezeket a foglalkozásokat, előadásokat úgy terveztük, hogy a későbbi múzeumi foglalkozások, események során is hasznosíthatóvá válhassanak, könnyedén beilleszthetők legyenek bármilyen múzeumi programba.

A gyűjteményünkben található nagymennyiségű leletanyag feldolgozását is folytatjuk a 2022-es év alatt. A tavalyi évben indult online folyóirat erre kiváló lehetőséget ad. Az egyes tárgytypusok feldolgozásában prioritást élveznek az SZTE BTK Régészeti Intézet hallgatói, illetve törekszünk arra, hogy egy adott tárgyat a téma specialistája kapja meg, ha annak feldolgozására nem tudunk hallgatót vagy fiatal pályakezdő kollégát találni. A publikálatlan anyagok közlését elősegítendő szakdolgozati témákat is szeretnénk javasolni, mind a BA, mind az MA szakos hallgatók számára. Ezekben a tématervekben olyan tárgytypusok vagy lelőhelyek anyagai kerülnének feldolgozásra melyek a már megkezdett múzeumi kutatásoknak marginális részét képezik, így sem a hallgatók munkája, sem a már megkezdett kutatások nem lesznek egymásra hatással, a kutatások így szimultán végezhetők. Terveink szerint évente 2-3 szakdolgozati témát szeretnénk meghirdetni, de ez további pontosításokat igényel.

3. Egyéb feladatok

Az évben folyamatos feladatot fog jelenteni a terepi munkákból adódó dokumentáció elkészítése: jelentések, ásatási naplók, munkanaplók vezetése, valamint a fémkeresős tevékenységhez kapcsolódó jelentések megírása.

Előre látható dátumok

2022. március	A tavalyi év folyamán begyapodott tárgyak elpakolása, a topográfiai gyűjtemény rendbetétele, a leltárkönyvek lezárása, bejelentések, megbízási szerződések elküldése a hivatalnak
2022. június 23.	Múzeumok éjszakája
2022 folyamán	A régészeti anyag folyamatos gyarapodásba és leltárba vétele, revízió, újabb lelőhelyek felderítése, a Múzeum avar kori

anyagának folyamatos felgyűjtése, közlése, a helytörténeti kiadvány szerkesztése.

Iskolai előadások munkacímei, tematikája, vázlata:

Biztos, hogy csak lovasíjászok voltak?

A foglalkozás keretén belül a diákok megismerkedhetnek a népvándorláskori és középkori nomád fegyverzettel, mindemellett a tanulók tudomást szerezhetnek a nomád harcmodor azon elemeiről melyek nem kaptak kellő hangsúlyt a korabeli forrásokban, mégis jelen voltak az egyes steppei népek hadrendjében, úgy, mint az ostromtechnika vagy a nehézfegyverzetű lovasság, gyalogság, valamint a nomád harcmodor egyes taktikai elemei. Az előadás főként az avar harcmodor alapján mutatja be a nomád harcmodor egyes elemeit, de emellett más korszakok illetve népek (szarmaták, mongolok pl.) haditechnikája is említésre kerül. Az előadás célja, hogy bemutassa, hogy a Kárpát-medencébe érkező nomád népek, valamint a Kelet-Európai és eurázsiai steppén élő nomádok a könnyűfegyverzetű lovasság mellett milyen csapattesteket alkalmaztak, milyen fegyvereket használtak. Az előadás felöleli az iskolai tananyag honfoglalás korát megelőző időket tárgyaló részét, valamint megismerteti a tanulókat a tatárjárás korabeli mongol haditechnikával is. A foglalkozás során kissé árnyaltabb képet kaphatnak a tanulók mind a nomád harcmodorról, mind a Kárpát-medence honfoglalás korát megelőző történelméről, mind a mongolok haditechnikájáról, mely által a tatárjárás korához is közelebb kerülhetnek a diákok.

Ajánlott irodalom:

B. Szabó János: *A honfoglaló magyaroktól a huszárokig*. [A Hadtörténeti Intézet és Múzeum Könyvtára] Budapest 2010.

Cs. Sebestyén Károly: „A sagittis Hungarorum...”. A magyarok íja és nyila. *Dolgozatok* 8 (1932), 167–226.

Csiky Gergely: *Az avar kori szúró- és vágófegyverek. Osztályozás – tipológia – kronológia – technológia*. Doktori disszertáció. Kézirat. Budapest 2009.

Fodor István: Mire szolgáltak a szkíta aranyszarvasok? *Csodaszarvas* 3 (2009), 7–18.

Hergott Kristóf: *Avar kori nyílhegyek a Körös-Tisza-Maros vidéken*. In: Szakkollégimui Füzetek 5. A Móra Ferenc Szakkollégium évkönyve. Móra Akadémia Szakkollégiumi Tanulmánykötete. szerk: Bíró Gyöngyvér; Kovács Attila. Szeged, 2018. 138–154.

Hergott Kristóf: Íjászgyűrűk a Kárpát-medencei avar kori anyagban. *Acta Iuvenum. Sectio Archaeologica* 4 (2019), 55–77.

Petkes Zsolt; Sudár Balázs: *Honfoglalók fegyverben*. [Magyar Őstörténet 3.] Budapest 2015.

Pintér-Nagy Katalin: *A hunok és az avarok fegyverzete, harcmódora az írott források alapján*. (Magyar Őstörténeti Könyvtár 31.) Budapest 2017.

U. Köhalmi Katalin: *Steppék nomádja lóháton, fegyverben*. [Kőrösi Csoma Kiskönyvtár 12.] Budapest 1972.

Mi is az az interdiszciplináris kutatás? A természettudományok alkalmazása a régészetben.

Az előadás során bemutatásra kerülnek azok a természettudományos módszerek melyeket a régészeti kutatásokban alkalmaznak. A diákok megismerkedhetnek a történeti embertannal, azzal, hogy milyen adatok nyerhetők az egyes régészeti állatsontokból, a kőzetek vizsgálatával, illetve a különböző kémiai vizsgálatokkal, valamint ezek régészetben való alkalmazásával. A foglalkozás leginkább a kémia, földrajz és természetismeret órákat kívánja színesíteni, az előadás során a diákok kézbe is vehetik az egyes régészeti korú csontokat és tárgyakat.

Ajánlott irodalom:

Magyar régészet az ezredfordulón. Budapest 2003.

Renfrew, Colin - Bahn, Paul: Régészet. Elmélet, módszer, gyakorlat (Osiris tankönyvek, 1999)

Régészeti kézikönyv. Szerk: Müller Róbert. Budapest 2011.

Archeometriai Műhely weboldala: [<http://www.ace.hu/am/>]

Egy régész hétköznapijai. Mit is csinál pontosan egy régész?

A foglalkozás keretein belül a diákok betekintést nyerhetnek a régészeti munkálatokba, megismerkedhetnek a régész munkakörével. Az előadásban szó esik a terepi munka módszeréről, a feltárások szükségességéről, fajtáiról, a terepi dokumentációról, valamint a múzeumba kerülő leletanyag feldolgozásáról. Az előadás során a diákok egy „elképzelt feltáráson” vehetnek részt, melyen keresztül kerülnek bemutatásra az ásatások során előkerülő objektumok, valamint azok feltárásának módszertana, illetve azok értelmezéséről és a belőlük kinyerhető adatokról is szó esik. A foglalkozás célja, hogy bemutassa a régészeti munkák fontosságát, valamint, hogy a diákok közelebb kerüljenek a régészek munkához. Az előadás leginkább a történelem órák tematikájába illeszkedhet.

Ajánlott irodalom:

Magyar Régészet az Ezredfordulón. Budapest 2003.

Móra Ferenc: *Aranykoporsó*. Budapest 1932.

Móra Ferenc: *Utazás a földalatti Magyarországon*. Budapest 1935.

A régésztechnikus kézikönyve I. [Panniculus Ser.B. No.3.] Szerk: Ilon Gábor. Szombathely 2002.

Renfrew, Colin - Bahn, Paul: *Régészet. Elmélet, módszer, gyakorlat* (Osiris tankönyvek, 1999)

Régészeti kézikönyv. Szerk: Müller Róbert. Budapest 2011.

Az élet célja: a temető – sorozat (?)

A sorozatban az egyes régészeti korok temetkezési szokásait járjuk körül az őskortól a középkorig. A sorozat kiegészülhet a jelenkor temetkezési szokásaival, illetve az idősebb korosztály számára (16-18 év felett) akár extrémebb halottakhoz köthető szokásokkal is. A sorozat nem csak a régészeti korokat járja körül, de magukat

Halottkultusz a múltban. I. Őskor – paleolitikum - neolitikum

A foglalkozás során az első emberektől kezdjük tárgyalni a halottakkal való bánásmódot, egészen a temetkezés szokásának kialakulása előtti időktől az első tudatosan temetkező közösségekig.

Halottkultusz a múltban. I. Őskor – rézkor-bronzkor

A foglalkozás során a rézkortól a bronzkorig vesszük át a temetkezési szokásokat, különös tekintettel a Kárpát-medencei szokásokra.

Halottkultusz a múltban. I. Őskor – vaskor

A foglalkozás a kelta és szkíta temetőket veszi górcső alá alaposabban, nagy hangsúlyt fektetve a két kultúra rítusbéli különbségeire.

Halottkultusz a múltban. II. Népvándorlás kor – szarmaták

A foglalkozás a Kárpát-medencében élő szarmaták temetkezési szokásait veszi górcső alá.

Halottkultusz a múltban. II. Népvándorlás kor – steppe

A foglalkozás a steppe vidéken élő temetkezési szokásokat mutatja be különös tekintettel a gerendavázak és kurgánsírokra. (múmiák)

Halottkultusz a múltban. II. Népvándorlás kor – germánok

Az előadás a germán temetkezési szokásokat járja körül.

Halottkultusz a múltban. II. Népvándorlás kor – avarok I.

Az előadás az avar kori temetkezési szokásokat járja körül a kora avar kortól a késő avar korig.

Halottkultusz a múltban. II. Népvándorlás kor – avarok II.

Az előadás a Tisza-Maros-Körös vidékén, a temetkezési szokásokban végbement változásokról és az azokból levonható következtetésekről szól.

Halottkultusz a múltban. III. Középkor – honfoglalók

Az előadás a honfoglalás kori temetkezési szokásokat járja körül, különös tekintettel a leletanyagra.

Halottkultusz a múltban. III. Középkor – a kereszténység I.

Az előadás a keresztény temetkezési szokásokat mutatja be az első őkeresztény temetőktől az avarság keresztény leleteiig.

Halottkultusz a múltban. III. Középkor – a kereszténység II.

Az előadás a kereszténységgel megjelenő középkori szokásokat mutatja be a késő középkorig.

Kiegészítő előadások:

Humanoid rémlények megítélésének egykori és modern irányelvei. Babonás szokások a középkorban és napjainkban.

A foglalkozás során a középkorban élt babonás szokásokat mutatom be. (vámpírok, zombik, boszorkányok) Emellett a mai halottakhoz köthető babonás szokásokról is szót ejtek.

Barangolások a holtak földjén. Mit árulnak el az egykor élt emberről a temetők?

A foglalkozás során a temetők rendjéről, a temetők típusáról beszélek, valamint ezek kialakulásáról.

Babona vagy divat? Az egykori viselet néhány kérdéses darabja.

A foglalkozás során a női viseletben megjelenő amulettekről, illetve az amulettként megjelenő tárgyak szerepéről és mögöttes tartalmáról fog szó esni.

Orosháza, 2022. január 25.

Hergott Kristóf
régész

Februárban befejeződött a néprajzi raktár C polcsorának fotózása. Az idei évben február 11-én pénteken, elkezdtem a D polcsor tárgyait tisztítani. Rendkívül vegyes anyagösszetételű tárgyakról van szó. Kezdve az olajfestményekkel, 100 éves fotókkal, előregedett gyékény és vesszőkosarakkal, szakajtókkal. Festett fémveretes fa zászlórúd, tülökkel és a szarun is ezüstveretekkel. Aprólékos finom tisztítást igénylő munka. A helyüket, ahogy csak lehet kitakarítom, de a falak omladoznak és salétromosak. Tovább haladva, polconként fog változni a különböző anyagfáták jelenléte. Mindenféle vegyes állapotú használati eszköz fémek műanyagok sokasága, üveg, porcelán, réz, bronz, vas, kerámia, csont, fa tárgyak, nagyrészt az elmúlt száz év polgári kultúrájának elemei. Fel vagyok készülve, hogy lesznek hosszabb időt igénylő tisztítási folyamatok, amelyek komoly kihívást jelenthetnek.

Lesz azonban több olyan tárgy, mint ahogy eddig is akadt, hogy nem lesz lehetőség teljes körű restaurálásra. Ezekre szakrestaurátort, és anyagi forrást keresünk.

Ez a polcsor a salétromos fal mellett van, próbálok minden pergő részt eltávolítani. Vizes gyűjtőedényű porszívóval dolgozok, hogy ne kerüljön a raktár levegőjébe szálló salétrompor. A szálló porban jelenlévő sók, rátelepszenek a tárgyakra, és pára hatására elkezdik megbontani, átalakítani a fémet.

Idén két nagyobb kiállításra visznek el tárgyakat, a kölcsönzéssel kapcsolatos levelezést intézem.

Idén visszakerülnek a Petrovszki Zoltán restaurátor által, pályázati keretből restaurált festmények. Megkísérlek létrehozni egy listát a restaurálandó tárgyakból és ezekhez keresek restaurátorokat, hogy legyen kéznél kész árajánlat, ha alkalmunk nyílik restauráltatni.

Idén a sikeres pályázatnak köszönhetően lehetőségünk nyílik két nagy volumenű tárgy restaurálására: elviszik a Thék zongorát és a pianinot is, teljeskörű restaurálásra.

Megszűnik az előtérben lévő látványtár, és időszakos kiállítótérre változik át. A tárgyakat fotózás után, visszahelyezem a raktárba.

Orosháza 2022. február 22.

Feldmann Natália
gyűjteménykezelő

A bemutatás és a tudományos munka között félúton helyezkedik el a múzeum legújabb terve, egy úgynevezett helytörténeti klub megalakítása. 2020 végén terveztük beindítani, ám a járványügyi helyzet ennek megvalósításába is beleszólt, és eddig ez nem valósult meg. Reményeim szerint 2021 nyáron-ősszel már lehetséges lesz a beszélgetéssorozat megkezdése. Különböző témájú, interaktív előadásokat tervezünk, melyekben részt vennének az érdeklődők, meghívott helytörténeti kutatók, akár iskolások is. A klubfoglalkozások sokak számára érdekes kérdésköröket boncolgatnának, mint például a családfakutatás, vagy városunk történetének kuriózumai, a múzeum történetének bevonásával.

A tavalyi év tapasztalata alapján nem lehet előre tervezni a foglalkozásokat. Ennek ellenére úgy készülünk, hogy az iskolák, óvodák kérésének figyelembe vételével foglalkozásokat fogunk tartani. Folyamatos lesz az aktuális kiállításokhoz tartozó foglalkozások kidolgozása is, igény szerint.

A 2022-es évben február elejéig sort kell keríteni a fenntartási időszak erre az évre áthúzódó kötelezően megtartandó EFOP-3.3.2-16-2016-00236 pályázati programokra.

A beadott **MGP pályázat** elnyerése esetén a múzeum májusban bezár, az emeleti termek felújítási munkálatai és az állandó kiállítás lebontása és újraépítése miatt.

Mindezekkel párhuzamosan a szakmai tartalom összeállítása, a virtuális elemek összeállítása a legfontosabb feladatunk.

2021. június-augusztus

A múzeumok éjszakája rendezvény szervezése a Városi Képtárra korlátozódik, ahol kiállításmegnyitó és egy koncert lett betervezve.

Az **Üveg Nemzetközi Éve** alkalmából egy üvegtervező művész ékszereit szeretném bemutatni, a Báthory Júlia állandó kiállítás mellett. Ezzel is bemutatva az üveg komplex felhasználásának módjait.

Ez az ékszerkiállítás a múzeum zárva tartása miatt a Képtárban kerül bemutatásra.

Múzeumpedagógiai foglalkozások – táborok – amennyiben az a felújítás mellett lehetséges lesz.

A leadott terv igazodik a külső (iskoláktól kapott) kérésekhez, azokkal értelemszerűen bővül.

Fontos, ahogy a kialakult helyzetben megújult bemutatási formákat a jövőben is gyakoroljuk, így továbbra is készülnek virtuális tárlatok. Eddig két külsős partner is megkeresett, és online kiállítás létrehozásában kérte segítségemet. Örömmel bővítem

szolgáltatásainkat ezen a téren is!

A tárlatvezető-program sikeresnek bizonyult, az első humán tagozatos „tárlatvezetőink” az idén érettségiznek, így jövőre ez a program újabb osztály/ok bevonását célozza meg.

A Képtárban az állandó kiállítás évente történő megújítását elkezdjük, tematikus napok és alkotónapok/estek bevezetésére készülünk.

Orosháza, 2022. január 25.

